

USPOREDNA ANALIZA POSLOVANJA ODABRANIH PODUZEĆA U TELEKOMUNIKACIJSKOJ DJELATNOSTI

Gojak, Antonela

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:138336>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-19**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**USPOREDNA ANALIZA POSLOVANJA
ODABRANIH PODUZEĆA U
TELEKOMUNIKACIJSKOJ DJELATNOSTI**

Mentor:

Izv. prof. dr. sc. Tina Vuko

Student:

Antonela Gojak

Split, rujan, 2020.

SADRŽAJ

1. UVOD	2
2. REGULATORNI OKVIR FINACIJSKOG IZVJEŠTAVANJA U REPUBLICI HRVATSKOJ	3
2.1. Regulatorni okvir financijskog izvještavanja	3
2.2. Temeljeni financijski izvještaji.....	6
2.2.1. Bilanca.....	7
2.2.2. Račun dobiti i gubitka	9
2.2.3. Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti	12
2.2.4. Izvještaj o novčanim tokovima.....	13
2.6. Izvještaj o promjenama kapitala.....	14
2.7. Bilješke uz financijske izvještaje.....	15
3. POKAZATELJI USPJEŠNOSTI POSLOVANJA PODUZEĆA	16
3.1. Pokazatelj likvidnosti	17
3.2. Pokazatelj zaduženosti	18
3.3. Pokazatelj aktivnosti.....	20
3.4. Pokazatelj ekonomičnosti.....	21
3.5. Pokazatelj profitabilnosti.....	22
3.6. Pokazatelj investiranja.....	23
4. USPOREDNA ANALIZA POSLOVANJA ODABRANIH PODUZEĆA U TELEKOMUNIKACIJSKOJ DJELATNOSTI.....	25
4.1. Financijska analiza poslovanja poduzeća HT telekom d.d.....	25
4.2. Tele 2 d.o.o.....	30
4.3. A1 HRVATSKA D.O.O.....	35
4.4. Iskon Internet d.d.....	40
4.5. Usporedba poslovanja poduzeća prema pokazateljima	44
5. ZAKLJUČAK.....	49
Literatura	51
Popis tablica	52
Popis slika.....	54
Sažetak.....	55
Summary	56

1. UVOD

U današnjem dinamičnom i neizvjesnom poslovnom okruženju financijsko izvještavanje sve više dobiva na svom značaju te je nemoguće zamisliti poslovanje poduzeća bez kvalitetnog vođenja računovodstva i revizije. Najvažniji zadatak računovodstva je izrada financijskih izvještaja prema istinitim i fer informacijama o poslovanju određenog poduzeća kako bi se što bolje korisnici izvještaja upoznali s njegovim poslovanjem. U tu svrhu, na temelju podataka iz financijskih izvještaja, korisnici mogu izračunati različite pokazatelje koji su osnova za ocjenu financijskog položaja i uspjeha poslovanja poduzeća.

Predmet istraživanja ovog rada je usporedna analiza i ocjena poslovanja odabranih poduzeća iz djelatnosti telekomunikacija. Odabrana društva su: HT d.d., Tele2 d.o.o., A1 Hrvatska d.o.o. i Iskon Internet d.d., a cilj rada je procjena i ocjena kvalitete njihova poslovanja kroz četiri uzastopne godine.

Metode koje su korištene u radu su metoda analize i sinteze, metoda deskripcije, metoda komparacije te specifične metode analize financijskih izvještaja.

Rad se sastoji od pet dijelova, uključujući uvod i zaključak.

U prvom dijelu rada (uvod) se definiraju problem, predmet i cilj rada te metode koje se koriste prilikom njegove izrade. Zatim se predstavlja struktura rada u kojoj se radi jednostavnijeg praćenja ukratko opisuju pojedine cjeline.

U drugom poglavlju prikazuju se regulatori okvir financijskog izvještavanja te temeljni financijski izvještaji kao preduvjet za izlaganje osnovne tematike ovog rada.

Treća cjelina je posvećena podjeli pokazatelja te definiciji pokazatelja.

Četvrta cjelini rada je prikaz i usporedna financijska analiza poslovanja poduzeća HT d.d., Tele2 d.o.o., A1 Hrvatska d.o.o. i Iskon Internet d.d..

U zadnjem dijelu rada se daje kratak pregled ključnih zaključaka, saznanja i rezultata analize iz ovog rada.

2. REGULATORNI OKVIR FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

2.1. Regulatorni okvir financijskog izvještavanja

Računovodstvo se često naziva „poslovnim jezikom“ jer je temeljni izvor informacija za poslovno odlučivanje. Računovodstvo opisuje poslovanje poduzeća koristeći općeprihvaćene računovodstvene koncepte i norme.¹

Regulativni okvir financijskog izvještavanja čine računovodstvena regulativa što označava pravila, propise, uredbe, načela i standarde za vođenje poslovnih knjiga, sastavljanje financijskih izvještaja, vrednovanje ili uopće propisivanje računovodstva, dok računovodstvena legislativa obuhvaća samo zakonske propise koje donosi zakonodavna skupština.²

U Republici Hrvatskoj karakteristike financijskog izvještavanja slične su karakteristikama kontinentalnog modela.

Tablica 1: Usporedba anglosaksonskog i kontinentalno-europskog institucionalnog okvira

Institucionalni elementi	Anglosaksonski model	Kontinentalni model
Zakonodavni okvir	običajno pravo	građansko pravo
Eksterno financiranje	dominantno tržišno orijentirano	dominantno bankovno (kreditno) orijentirano
Vlasnička struktura	visoka disperzija vlasništva	visoka koncentracija vlasništva
Sustav oporezivanja	financijsko izvještavanje u velikoj mjeri neovisno o oporezivanju	visoka sprega između financijskog izvještavanja i oporezivanja
Obilježja tržišta	strog nadzor nad tržištem i visoka razina pravne zaštite investitora visok stupanj transparentnosti i regulacije	blaži nadzor nad tržištem i slabija razina pravne zaštite investitora niži stupanj transparentnosti i regulacije

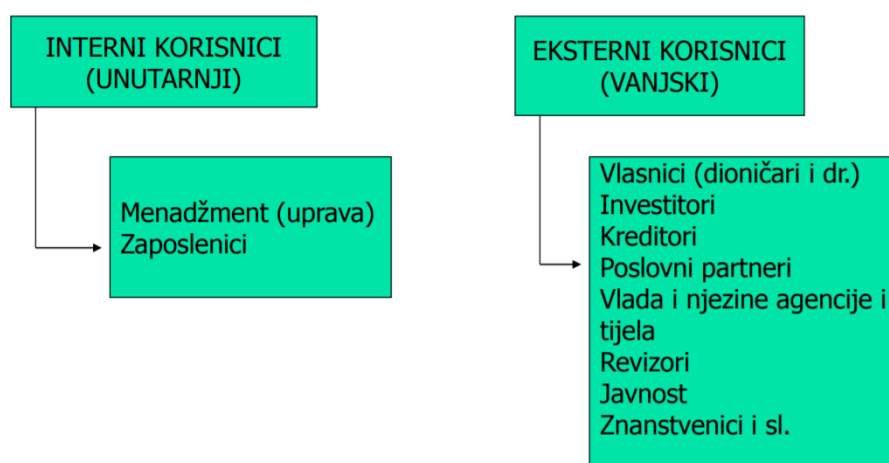
Izvor: Izrada autora rada prema Šodan, S. (2018): Financijska analiza poslovanja, predavanja br. 2.

¹ Šodan, S. (2018): Financijska analiza poslovanja, predavanja 2, interna skripta, Ekonomski fakultet u Splitu

² Ibidem.

Novi Zakon o računovodstvu koji se počeo primjenjivati 2016. godine, a izglasan je u srpnju 2015. godine posljedica je usklađivanja Hrvatske regulative s EU pravilima, odnosno Direktivom EU 2013//34/EU. Prema tom Zakonu, u Republici Hrvatskoj poduzetnik je dužan prikupljati i sastavljati knjigovodstvene isprave, voditi poslovne knjige, te sastavljati financijske izvještaje, poštujući pri tome standarde financijskog izvještavanja te temeljna načela urednog knjigovodstva.³ Također, poduzetnik je dužan osigurati da računovodstvena dokumentacija bude točna, potpuna, povjerljiva, razumljiva i zaštićena od oštećenja i promjena.

„Financijski izvještaji predstavljaju završnu fazu računovodstvenog procesiranja podataka i pojavljuje se kao nositelj računovodstvenih informacija.“⁴ Cilj financijskog izvještavanja jest informiranje zainteresiranih korisnika o financijskom položaju poduzeća i o uspješnosti poslovanja. Te informacije su sadržane temeljnim financijskim izvještajima.⁵ Slika 1. daje prikaz osnovnih skupina korisnika financijskih izvještaja.

Slika 1: Korisnici financijskih izvještaja

Izvor: Perčević, H.: Financijski izvještaji i elementi financijskih izvještaja, materijali s predavanja, dostupno online na: <http://www.efzg.unizg.hr>

Poduzeća sastavljaju temeljne financijske izvještaje kako bi putem njih reflektirala efekte transakcija i događaja koji se odvijaju unutar i izvan poduzeća na njihovu imovinu, obveze, financijsku poziciju i uspjeh poslovanja. Jesu li i na koji način događaji i transakcije prikazani

³ Narodne novine: Zakon o računovodstvu, pročišćeni tekst, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 78/15, 134/15, 120/16, 116/18, 42/20 čl. I.

⁴ Ibidem

⁵ Šodan, S. (2018): Financijska analiza poslovanja, predavanja 2, interna skripta, Ekonomski fakultet u Splitu

u temeljnim financijskim izvještajima, ovisi o računovodstvenim politikama koje je usvojio menadžment poduzeća.

Za svaku vrstu transakcije ili poslovnog događaja menadžment mora odabrati određene metode priznavanja, mjerenja i prezentacije poslovnih događaja.⁶

Zakon o računovodstvu⁷ predstavlja temeljni zakonski okvir kojim je uređeno financijsko izvještavanje u Republici Hrvatskoj. Članak 16. Zakona propisuje upotrebu Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja (HSFI) koje donosi Odbor za standarde financijskog izvještavanja (OSFI) te Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (MSFI) obuhvaćaju Međunarodne računovodstvene standarde (MRS), njihove dopune i povezana tumačenja koji su utvrđeni od Europske komisije.

Obveznici primjene HSFI-a su mikro, mali i srednji poduzetnici, dok su veliki i poduzetnici i poduzetnici koji spadaju u skupinu subjekata od javnog interesa dužni primjenjivati MSFI.⁸ Svaki poduzetnik se razvrstava sam na temelju pokazatelja ukupne aktive, ukupnih prihoda i prosječnog broja zaposlenih tijekom poslovne godine, utvrđenim na zadnji dan poslovne godine, odnosno zaključno na dan 31.12. Tablica 2 prikazuje razvrstavanje poduzetnika prema Zakonu o računovodstvu.

Tablica 2: Razvrstavanje poduzetnika prema Zakonu o računovodstvu

Pokazatelji	Mikro poduzetnici	Mali poduzetnici	Srednji poduzetnici
<i>Aktiva</i>	2.600.000,00 kn	30.000.000,00 kn	150.000.000,00 kn
<i>Prihod</i>	5.200.000,00 kn	60.000.000,00 kn	300.000.000,00 kn
<i>Broj radnika</i>	10	50	250

Izvor: Prikaz autora sukladno Zakonu o računovodstvu

Veliki poduzetnici nisu prikazani u tablici, a poduzetnici se definiraju kao veliki ako prelaze granične pokazatelje u najmanje dva od tri uvjeta koji su definirani za srednje poduzetnike.

⁶ Šodan, S. (2018): Financijska analiza poslovanja, predavanja 2, interna skripta, Ekonomski fakultet u Splitu

⁷ Narodne novine (2015): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 78/15, 134/15, 120/16, 116/18, 42/20, 47/20.

⁸ Ibid., čl. 17.

O veličini i standardima koje je poduzetnik obvezan primjenjivati ovisi sadržaj GFI-a i dokumentacije koju je poduzetnik obvezan sastaviti i predati Fini. Tako su za javnu objavu Fini dužni dostaviti:

1. Mikro i mali poduzetnici: bilancu, račun dobiti i gubitka i bilješke uz financijske izvještaje.
2. Srednji i veliki poduzetnici: bilancu, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjenama kapitala i bilješke uz financijske izvještaje, a
3. obveznici primjene MSFI-a (uz navedene izvještaje) i izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.⁹

Tablica 3: Dokumenti za javnu objavu izvješća prema ZOR-u

Mikro i mali	Srednji	Veliki i subjekti od javnog interesa
- Bilanca - Račun dobiti i gubitka - Bilješke uz financijske izvještaje - Revizorsko izvješće* - Odluka o utvrđivanju GFI - Odluka o raspodjeli dobiti ili pokriću gubitka	- Bilanca - Račun dobiti i gubitka - Izvještaj o novčanom tijeku - Izvještaj o promjenama kapitala - Bilješke uz financijske izvještaja - Godišnje izvješće - Revizorsko izvješće - Odluka o utvrđivanju GFI - Odluka o raspodjeli dobiti ili pokriću gubitka	- Bilanca - Račun dobiti i gubitka - Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti - Izvještaj o novčanom tijeku - Izvještaj o promjenama kapitala - Bilješke uz financijske izvještaja - Godišnje izvješće - Revizorsko izvješće - Odluka o utvrđivanju GFI - Odluka o raspodjeli dobiti ili pokriću gubitka

Izvor: Šodan, S. (2018): Financijska analiza poslovanja, op.cit., predavanja 2, str: 9

2.2. Temeljeni financijski izvještaji

Financijski izvještaji su strukturni prikaz financijskog položaja i financijske uspješnosti poduzeća te predstavljaju temeljnu podlogu i polaznu točku za analizu poslovanja poduzeća.

Prema Zakonu o računovodstvu¹⁰, temeljeni financijski izvještaji su:

1. Bilanca
2. Račun dobiti i gubitka
3. Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti

⁹ Šodan, S. (2018): Financijska analiza poslovanja, predavanja 2, interna skripta, Ekonomski fakultet u Splitu

¹⁰<https://eur-lex.europa.eu>

4. Izvještaj o promjenama kapitala
5. Izvještaj o novčanim tokovima
6. Bilješke uz financijske izvještaje

Kao što je već prethodno istaknuto, mali i mikro poduzetnici su dužni sastavljati samo bilancu, račun dobiti i gubitka i bilješke uz financijske izvještaje, a poduzetnici koji su obveznici primjene HSFI nisu obvezni sastavljati Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.¹¹

U nastavku je dan kratak opis temeljnih financijskih izvještaja.

2.2.1. Bilanca

Bilanca je izvještaj o financijskom stanju ili financijskoj situaciji na točno određeni dan (najčešće 31.12), iz čega proizlazi statičnost bilance. Ona ujedno prikazuje učinke svih odluka i transakcija koje su se dogodile i obračunale do datuma njezine pripreme, što znači da je kumulativan financijski izvještaj. Opisuje prošle događaje, a sastavlja se po načelu bilančne ravnoteže, što znači da pruža dvostruku sliku jedne te iste vrijednosti.¹²

Računovodstvenim jezikom imovina se naziva aktiva, a izvori imovine nazivaju se jednim imenom pasiva. Bilancom se utvrđuje cjelokupna imovina i izvori financiranja te ona pruža korisnicima tog financijskog izvještaja informacije o tome što poduzeće ima na određeni dan, te koja su mu dugovanja prema drugim stranama. Također, prikazuje i ostaje kad se oduzme imovina od obaveza, odnosno prikazuje glavnica poduzeća.

„Imovina je resurs koji kontrolira poduzeće kao rezultat prošlih događaja i od kojeg se očekuje priljev budućih ekonomskih koristi u poduzeću.“¹³ Poduzeće obično nabavlja imovinu kupovinom ili njezinom proizvodnjom, ali i drugi događaji mogu stvoriti imovinu (primjerice kada poduzeće dobije nekretninu od države kao program poticaja razvoja i sl.).

¹¹ Ibidem

¹² Šodan, S.(2018): Financijska analiza poslovanja, Nastavni materijali, Predavanje 3, Ekonomski fakultet u Splitu

¹³ Žager, K. et al. (2017): Analiza financijskih izvještaja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, izd.3., str. 93.

Obveza je sadašnja obveza poduzeća, proizašla iz prošlih događaja, za čije se podmirenje očekuje da će rezultirati odljevom ekonomskih koristi iz poduzeća.¹⁴ Obveza je dužnost ili odgovornost da se postupi ili nešto izvrši na određeni način.

Glavnica se sastoji se od uloženog kapitala, tj. upisanog temeljnog kapitala (dionice po nominalnoj vrijednosti) i kapitalne dobiti (premije na emitirane dionice) te od zarađenog kapitala (rezerve iz dobiti, revalorizacijske rezerve, zadržana dobit, dobit tekuće godine).¹⁵

Tijekom sastavljanja bilance važno je da su aktiva i pasiva u ravnoteži. Aktivu čini imovina koja se dijeli u dvije skupine:

1. Dugotrajna imovina i
2. Kratkotrajna imovina.

Dugotrajna imovina se realizira u razdoblju dužem od godinu, odnosno dužem od poslovnog ciklusa, a dijeli se na:¹⁶

1. Nematerijalnu imovinu- patenti, licence, koncesije, softver, izdaci za istraživanje i razvoj i goodwill.
2. Materijalna imovina- zemljišta, šume, građevinski objekti, postrojenja i oprema, alati, namještaj i transportna sredstva.
3. Financijska imovina- dani dugoročni zajmovi, kupljeni vrijednosni papiri, dugoročni dispozitivi i ostala dugoročna ulaganja.
4. Potraživanja- potraživanja od kupaca s rokom potraživanja dužim od godine dana i ostala dugoročna potraživanja.

Kratkotrajna imovina čini imovina koja će se u roku kraćem od godine dana pretvoriti u novčani oblik. Najznačajniji oblik kratkotrajne imovine je novac. Kratkotrajna imovina dijeli se na:¹⁷

1. Novac- novac u banci i novac u blagajni
2. Potraživanja- potraživanja od kupaca, potraživanja od zaposlenih, potraživanja od države i ostala potraživanja.

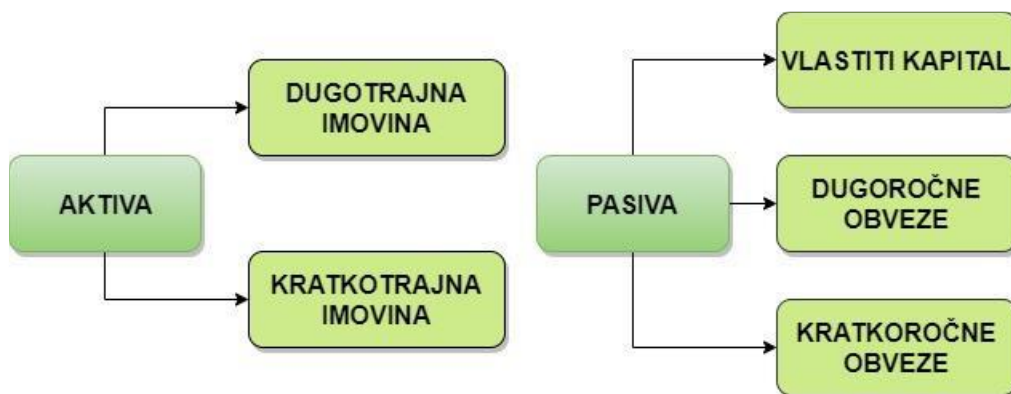
¹⁴ Ibid., str.93

¹⁵ Šodan, S.(2018): Financijska analiza poslovanja, Nastavni materijali, Predavanje 3, Ekonomski fakultet u Splitu

¹⁶ Žager, K. et al. (2017): Analiza financijskih izvještaja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, izd.3., str. 99.

¹⁷ Ibid.,str. 97.

3. Financijska imovina- dani kratkoročni zajmovi, kupljeni vrijednosni papiri, dani depoziti i ostala kratkoročna ulaganja.
4. Zalihe- zalihe sirovina i materijala, zalihe nedovršenih proizvoda, zalihe gotovih proizvoda i zalihe trgovačke robe.

Slika 2: Struktura bilance

Izvor: prema Žarger et al. (2017): Analiza financijskih izvještaja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, izd.3., op.cit., str. 105.

Što se tiče pasive, ona obuhvaća vlastiti kapital (glavnicu) i obveze. Kapital se sastoji od uloženog kapitala i zarađenog kapitala. Obveze mogu biti dugoročne i kratkoročne. Dugoročne obveze su sve obveze koje dospijevaju na naplatu u roku dužem od jedne godine, a to su najčešće obveze za primljene dugoročne kredite od banka i obveze po emitiranim obveznicama. Kratkoročne obveze čine obveze koje će se podmiriti u roku kraćem od godine dana. U ovu skupinu najčešće spadaju razni dobavljači, obveze za izvršene usluge, obveze za plaće zaposlenima, obveze za porez i kratkoročni krediti.

2.2.2. Račun dobiti i gubitka

Financijski izvještaj koji pokazuje uspješnost poslovanja poduzeća kroz određeno vremensko razdoblje. Sadrži prikaz svih prihoda i rashoda, te ostvarenog financijskog rezultata u određenom obračunskom razdoblju. Ovaj izvještaj je jako bitan jer na temelju njega ocjenjujemo uspješnost poslovanja. Daje nam odgovor na pitanje je li poduzeće ostvarilo svoj financijski cilj – profitabilnost. Za razliku od bilance koja prikazuje financijski položaj, račun dobiti i gubitka prikazuje aktivnosti u određenom razdoblju poduzeća.

Osnovni elementi Računa dobiti i gubitka su prihodi i rashodi. Razlika između prihoda i rashoda predstavlja dobit ili gubitak na kraju poslovne godine.

$$\text{PRIHODI} > \text{RAHODI} = \text{DOBIT}$$

$$\text{PRIHODI} < \text{RASHODI} = \text{GUBITAK}$$

„Prihodi nastaju kao posljedica povećanja imovine ili smanjenja obaveza i to onog dijela koji će kasnije imati utjecaj na promjene u visini (povećanju) kapitala.“¹⁸ Prihodi su najčešće vezani za realizaciju poslovnih učinaka. Prihode dijelimo na:

1. Poslovne prihode i
2. Financijski prihodi.

Poslovni prihodi ostvaraju se iz glavnih poslovnih aktivnosti poduzeća, a to su najčešće prihodi od prodaje proizvoda, trgovačke robe ili od obavljenih usluga. Poslovni prihodi se svakodnevno pojavljuju u poduzeću te su tako najznačajniji dio u strukturi prihoda.

Financijski prihodi javljaju se kao posljedica ulaganja u financijsku imovinu te su rezultat ulaganja viška raspoloživih novčanih sredstava. Višak poduzeće može uložiti u dionice ili obveznice ili posuditi novac.¹⁹ Također jedan od bitnih elementa financijskih prihoda su pozitivne tečajne razlike.

Rashodi čine negativnu stranu financijskog rezultata jer nastaju kao posljedica trošenja odnosno smanjenja imovine ili povećanja obaveza a također imaju utjecaj na smanjenje glavnice ili kapitala poduzeća.²⁰ Vrijednost rashoda čine stvari koje su morale biti utrošene u poslovnom procesu (sirovine, materijali, strojevi, energija itd). Dijelimo ih na:

1. Poslovne rashode i

¹⁸ Ibid., str.112.

¹⁹ Ibid., str.113.

²⁰ Ibid., str.113.

2. Financijske rashode.

Poslovni rashodi nastaju kao posljedica obavljanja glavne djelatnosti u poduzeću, a pojavljuju se redovito. Čine ih troškovi u prodanim proizvodima te troškovi kao plaće, režije i amortizacija.

Financijski rashodi nastaju kao posljedica korištenja tuđih novčanih sredstava a to su najčešće kamate za korištenje kredita i negativne tečajne razlike.

Razlika između bilance i računa dobiti i gubitka je ta da u bilanci dobit je navedena u jednom iznosu a kod računa dobiti i gubitka detaljnije se prikazuje kako je nastala dobit. Tablica 4 prikazuje vezu između promjene pozicija bilance i računa dobiti i gubitka.

Tablica 4: Nastanak prihoda i rashoda

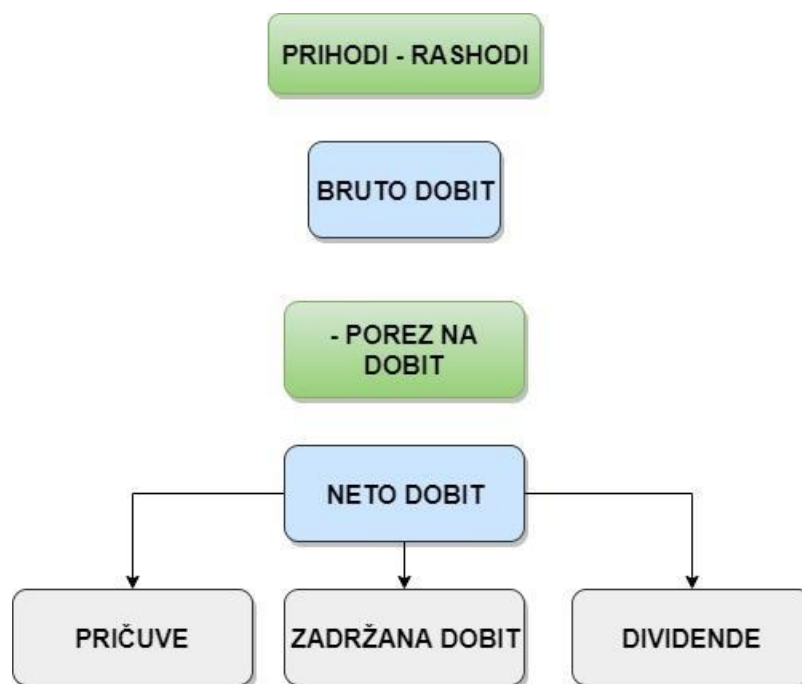
Kategorija	Prihodi	Rashodi
IMOVINA	Povećanje	Smanjenje
OBVEZE	Smanjenje	Povećanje

Izvor: Šodan, S. (2018): Financijska analiza poslovanja, Nastavni materijali, Predavanje 4

U Republici Hrvatskoj primjenjuju se Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (MSFI) koji u kontekstu priznavanja i mjerenja prihoda i rashoda ističu primjenu sljedećih načela:

- Načelo nastanka događaja
- Načelo opreznosti
- Načelo iskazivanja po bruto osnovi
- Načelo sučeljavanja prihoda i rashoda .²¹

²¹ Žager, K. et al (2017): Analiza financijskih izvještaja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, str.121.

Slika 3: Utvrđivanje raspodjeli dobiti

Izvor: Žager, K. et al. (2017): Analiza financijskih izvještaja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, izd.3.,op.cit.,str. 69.

2.2.3. Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti

Prema autoru članka Domagoju Zaloker objavljen je članak "Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti za 2019. gdje se navodi da „Ukupna sveobuhvatna dobit obuhvaća sve elemente dobiti i gubitka i ostale sveobuhvatne dobiti. Pod promjenama u kapitalu u koje nisu uključeni vlasnici, podrazumijevaju se one stavke prihoda i rashoda koje se ne priznaju u dobit ili gubitak ("nerealizirani" prihodi i rashodi), a prema zahtjevima MRS-a 1 one se prezentiraju u okviru ostale sveobuhvatne dobiti.“²² Dakle, izvještaj o sveobuhvatnoj se sastoji od dva dijela u kojem se u prvom dijelu prikazuju stavke računa dobiti i gubitka, a u drugom ostale stavke sveobuhvatne dobiti kao npr. nerealizirani dobitak. Ovaj izvještaj uobičajeno sastavljaju velika poduzeća sa složenim transakcijama.

²² Teb poslovno savjetovanje d.o.o., Financije, pravo i porezi" br. 1/20,čl. "Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti za 2019." Domagoj Zaloker., raspoloživo na: <https://www.teb.hr/novosti/2020/izvjestaj-o-ostaloj-sveobuhvatnoj-dobiti-za-2019/> (20.09.2020)

DIJELOVI IZVJEŠTAJA	ELEMENTI IZVJEŠTAJA	PRIKAZUJE UTJECAJ
1. dio - Račun dobiti i gubitka	redovne aktivnosti (prodaja proizvoda, prihodi od kamata...)	utjecaj menadžmenta
2. dio - Ostala sveobuhvatna dobit	nerealizirani dobitci i gubitci zbog promjena vrijednosti fin. imovine	utjecaj vanjskog okruženja (burze...)

Slika 4: Struktura izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti

Izvor: Žager, K., et al. (2017): Analiza financijskih izvještaja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, izd.3.,op.cit., str. 124.

2.2.4. Izvještaj o novčanim tokovima

Izvještaj o novčanim tokovima iskazuje novčane tokove, tj. priljeve i odljeve novca i novčanih ekvivalenta u određenom obračunskom razdoblju. Obveznici primjene HSFI-a (srednje veliki poduzetnici) sastavljaju izvještaj o novčanom tijeku sukladno odrednicama HSFI-a, dok veliki poduzetnici koji primjenjuju MSFI, sastavljaju isti primjenjujući odrednice MRS-a 7 – Izvještaj o novčanim tokovima.²³

Novac je vrlo važna ekonomska kategorija u osiguravanju likvidnosti svakog poduzeća jer se za novac kupuju razne stvari koje su potrebne za poslovanje i podmiruju se obveze. Stoga je bitno da se ovaj izvještaj sastavlja kako bi se utvrdilo iz kojih izvora novac dolazi, načinu na koji se novac upotrebljava te najbitnija stavka o višku i manjku novčanih sredstava. Osnovni elementi izvještaja o novčanim tokovima jesu primitci, izdaci i njihova razlika koja se naziva čisti ili neto novčani tok. Primitci i izdaci novca se razvrstavaju u:

1. Poslovne aktivnosti
2. Investicijske aktivnosti
3. Financijske aktivnosti.²⁴

²³ Šodan, S. (2018): Financijska analiza poslovanja, Nastavni materijali, Predavanje 4, Ekonomski fakultet u Splitu

²⁴ Žager, K., et al. (2017): Analiza financijskih izvještaja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, izd.3. str. 126.

Poslovne aktivnosti su glavne aktivnosti poduzeća koje stvaraju prihode i koje najviše utječu na rezultat poslovanja poduzeća. Najčešći poslovne aktivnosti su: primici na osnovu prodaje robe ili pružanja usluge; primitci od provizija i naknada; primici od osiguravajućeg društva; izdaci dobavljačima za isporučenu robu ili uslugu; izdaci prema zaposlenima; izdaci vezani uz plaćanje poreza; izdaci za premije osiguranja.²⁵

Investicijske aktivnosti su vezane za promjene na dugotrajnoj imovini. Stoga su najčešće investicijske aktivnosti: primici od prodaje nekretnina, opreme i druge materijalne i nematerijalne imovine; primitci od povrata danih kredita drugima; primici po osnovi prodaje financijske imovine; izdaci za nabavu materijalne i nematerijalne imovine; izdaci na osnovu kredita danih drugima; izdaci za kupovinu dionica.²⁶

Financijske aktivnosti vezane su za financiranje poslovanja odnosno za strukturu obveza i kapitala. Najčešće transakcije vezane za financijske aktivnosti su: primitci od emisije dionica; primici od emisije obveznica; primitci od primljenih kredita; izdaci za otkup vlastitih dionica; izdaci za dividende i kamate; izdaci na osnovi otplate kredita.²⁷

Izvještaj o novčanim tokovima može se sastaviti primjenom direktne i indirektne metode. Mikro i mali poduzetnici nisu obvezni sastavljati izvještaj o novčanom toku.

2.6. Izvještaj o promjenama kapitala

Izvještaj o promjenama kapitala čini sastavni dio temeljnih financijskih izvještaja u kojem su prikazane promjene koje su se dogodile između dva obračunska razdoblja. Kapital poduzeća se sastoji od uloženog kapitala i zarađenog kapitala. Svrha ovog izvještaja je pružanje korisnicima informacije o bogatstvu dioničara.²⁸

Obveznici sastavljanja izvještaja o promjenama kapitala su srednji poduzetnici (koji su obveznici primjene HSFI-a) te veliki poduzetnici i subjekti od javnog interesa (koji su obveznici primjene MSFI-a).

²⁵ Ibid., str. 126.

²⁶ Ibid., str. 126.

²⁷ Ibid., str. 127.

²⁸ Žager, K., et al. (2017): Analiza financijskih izvještaja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, izd.3. str. 131

• UPISANI KAPITAL • PREMIJE NA EMITIRANE DIONICE • REVALORIZACIJA REZERVE • REZERVE
zakonske rezerve rezerve za vlastite dionice statutarne rezerve ostale rezerve
• ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK • DOBIT ILI GUBITAK TEKUĆE GODINE

Slika 5: Struktura kapitala

Izvor: Žager, K., et al. (2017) : Analiza financijskih izvještaja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, izd.3, op.cit., str. 131.

2.7. Bilješke uz financijske izvještaje

Pored ova prethodno navedenih izvještaja postoji dodatni izvještaj, a to su bilješke uz financijske izvještaje koje pojašnjavaju strukturu, vrijednosti i obilježja najvažnijih pozicija u temeljnim financijskim izvještajima. U bilješkama uz financijske izvještaje trebaju biti prikazane računovodstvene politike koje su bile korištene kod sastavljanja izvještaja. Sve što treba objaviti u bilješkama uz financijske izvještaje propisano je računovodstvenim standardima. Tako, primjerice, može se prikazati pregled obaveza s rokom dospijeca dužim od 5 godina, broj i nominalna vrijednost izdanih dionica, iznos potraživanja koja se nalaze na sudskom sporu, informacije o zaposlenima te cijeli niz drugih korisnih informacija.

3. POKAZATELJI USPJEŠNOSTI POSLOVANJA PODUZEĆA

Kao što je na samom uvodu rada navedeno, poduzeća su dužna u skladu sa zakonskim obavezama podnositi financijske izvještaje u kojima iznose informacije o svojem poslovanju. Međutim, informacije koje su sadržane u izvještaju ne govore za sebe mnogo, zbog čega je potrebno izvještaje analizirati i usporediti. Za tu svrhu primjenjuju se metode analize financijskih izvještaja, među kojima je poznatija analiza pomoću financijskih pokazatelja.

Financijski pokazatelji s obzirom na vremensku dimenziju mogu se podijeliti na dvije skupine, prva je financijskih pokazatelja obuhvaća razmatranje poslovanja poduzeća unutar određenog vremenskog razdoblja što je najčešće jedna godina, dok druga skupina financijskih pokazatelja odnosi na točno određeni trenutak koji se podudara s trenutkom sastavljanja bilance i govori o financijskom položaju poduzeća u tom trenutku.²⁹

Za uspoređivanje pokazatelja i njihovu interpretaciju najčešće se koriste:

- planiranje vrijednosti
- empirijska mjerila
- ranija uspješnost poduzeća
- granske norme.³⁰

Pojam pokazatelj podrazumijeva odnos između jednog ili dva financijskog izvješća, najčešće između dvije godine, kako bi se usporedilo je li poduzeće napredovalo ili je nazadovalo u svom poslovanju. Također, izračun pokazatelja je potreban za upravljanje poslovanjem i donošenje različitih poslovnih odluka. U osnovne skupine financijskih pokazatelji uobičajeno se navode:³¹

- 1) Pokazatelj likvidnosti
- 2) Pokazatelj zaduženosti
- 3) Pokazatelj aktivnosti
- 4) Pokazatelj ekonomičnosti
- 5) Pokazatelj profitabilnosti
- 6) Pokazatelj investiranja.

²⁹ Žager, K., et al. (2017): Analiza financijskih izvještaja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, izd.3. str. 43.

³⁰ Perica, I. (2016): Analiza financijskih izvještaja, Nastavni materijali, Predavanje 2., Ekonomski fakultet u Splitu

³¹ Žager, K., et al. (2017): Analiza financijskih izvještaja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, izd.3. str. 44.

Ovi pokazatelji mogu se razvrstati još u dvije veće skupine, i to:³²

- 1) Pokazatelji sigurnosti poslovanja - u ovu skupinu spadaju pokazatelji likvidnosti i zaduženosti i aktivnosti;
- 2) Pokazatelj uspješnosti poslovanja - u ovu skupinu spadaju pokazatelji aktivnosti, ekonomičnosti, profitabilnosti i investiranja.

Da bi analiza bila uspješna nije dovoljno samo izračunati ove pokazatelje nego je potrebno staviti u odnos s drugim pokazateljima za druge godine ili poduzeća ili neke druge vrijednosti.

3.1. Pokazatelj likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti mjere sposobnosti poduzeća da podmiri svoje kratkoročne obveze u njihovom dospijeću. Svi navedeni pokazatelji računaju se iz bilance. Tablica 5. prikazuje najčešće korištene pokazatelje likvidnosti i način njihova izračuna.

Tablica 5: Pokazatelji likvidnosti

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Koeficijent trenutne likvidnosti	Novac	Kratkoročne obveze
Koeficijent ubrzane likvidnosti	Novac + kratkotrajna potraživanja	Kratkoročne obaveze
Koeficijent tekuće likvidnosti	Kratkotrajna imovina	Kratkoročne obaveze
Koeficijent financijske stabilnosti	Dugotrajna imovina	Kapital i rezerve + dugoročne obaveze

Izvor: izrada autora prema: Žager, K., et al. (2017): Analiza financijskih izvještaja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, izd.3. str. 46.

Koeficijent trenutne likvidnosti prikazuje sposobnost poduzeća da podmiri kratkoročne obveze raspoloživim novcem na dan izračuna pokazatelja. Ovaj koeficijent nije toliko pouzdan jer ako

³² Ibid., str. 45.

na dan utvrđivanja koeficijent izvršena značajna uplata korisnik financijskih izvještaja može zaključiti da poduzeće nema problema s likvidnošću.³³

Koeficijent ubrzane likvidnosti prikazuje u kojem stupnju su kratkoročne obveze pokrivene kratkotrajnom imovinom umanjenom za zalihe. Zalihe su najmanje likvidni oblik kratkotrajne imovine te u odnosu na ostale stavke kratkotrajne imovine, njima je potrebno najviše vremena da se transformiraju u novac.³⁴ U nekim djelatnostima koeficijent ovog pokazatelja može biti ispod 1. Primjerice, kod prodaje trgovačke robe gdje nema potraživanja od kupaca pokazatelj će biti ispod 1, a maloprodajno poduzeće ne bi imalo problem s likvidnošću.

Za koeficijent ubrzane likvidnosti uobičajeno se ističe da njegova vrijednost mora biti minimalno 1, što znači da kratkoročne obveze ne bi smjele biti veće od zbroja iznosa novca i potraživanja.

Koeficijent tekuće likvidnosti pokazuje koliko su kratkoročne obveze pokrivene kratkotrajnom imovinom. Mora biti veći od 2, što znači da kratkotrajna imovina mora biti dvostruko veća od kratkoročnih obveza. Što je koeficijent tekuće likvidnosti veći, veća je sposobnost poduzeća u podmirivanju kratkoročnih obveza.³⁵

Koeficijent financijske stabilnosti pokazuje u kojem omjeru se dugotrajna imovina financira iz dugoročnih izvora. Uvijek mora biti manji od 1 jer se iz dijela dugoročnih izvora mora financirati kratkotrajna imovina. Ako je vrijednost ovog pokazatelja manja, likvidnost i financijska stabilnost je veća. Ako je pokazatelj veći od 1, znači da poduzeće dio svoje dugotrajne imovine financira iz kratkoročnih izvora.³⁶

3.2. Pokazatelj zaduženosti

Pokazatelji zaduženosti pokazuju strukturu kapitala i načine na koje poduzeće financira svoju imovinu. Pokazatelji zaduženosti se također koriste za procjenu financijskog rizika poduzeća. Mjere koliko se poduzeće financiralo iz tuđih izvora sredstava, a koliko iz vlastitih izvora sredstava.³⁷ Najčešće korišteni pokazatelji zaduženosti su koeficijent zaduženosti, koeficijent

³³ Žager, K., et al. (2017): Analiza financijskih izvještaja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, izd.3. str. 46.

³⁴ Šodan, S. (2018): Financijska analiza poslovanja, Nastavni materijali, Predavanje 6, Ekonomski fakultet u Splitu

³⁵ Ibidem

³⁶ Ibidem

³⁷ Ibidem

vlastitog financiranja i koeficijent financiranja. Ova tri pokazatelja su formirana na temelju bilance i zbog toga oni održavaju statičku zaduženost, dok pokriće troškova kamata i faktor zaduženosti odražavaju dinamički aspekt zaduženosti. Tablica 6. prikazuje osnovne pokazatelje iz skupine pokazatelja zaduženosti.

Tablica 6: Pokazatelj zaduženosti

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Koeficijent zaduženosti	Ukupne obveze	Ukupna imovina
Koeficijent vlastitog financiranja	Kapital i rezerve	Ukupna imovina
Koeficijent financiranja	Ukupne obveze	Kapital i rezerve
Pokriće troškova kamata	Zarade prije kamata i poreza	Rashodi od kamata
Faktor zaduženosti	Ukupne obveze	Zadržana dobit + troškovi amortizacije
Stupanj pokrića I	Kapital i rezerve	Dugotrajna imovina
Stupanj pokrića II	Kapital i rezerve + dugoročne obveze	Dugotrajna imovina

Izvor: izrada autora prema: Žager, K., et al. (2017): Analiza financijskih izvještaja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, izd.3. str. 47.

Koeficijent zaduženosti pokazuje koliko se imovine financiralo iz tuđih izvora (obveza), a koeficijent vlastitog financiranja pokazuje koliko se imovine financiralo iz vlastitih izvora (glavnice). Iz perspektive dugoročne sposobnosti vraćanja dugova, bolje je da koeficijent zaduženosti bude što manji, a koeficijent vlastitog financiranja što veći.³⁸

Koeficijent financiranja je povezan s prethodna dva pokazatelja (pruža iste informacije) te odražava odnos duga i glavnice. Ako je ovaj pokazatelj veći od jedan onda poduzeće intenzivnije koristi financijsku polugu. S aspekta zaduženosti i sposobnosti vraćanja dugova, bolje je da je ovaj pokazatelj što niži.³⁹

Pokriće troškova kamata pokazuje koliko puta su kamate pokrivenne ostvarenim iznosom dobiti prije poreza i kamata.⁴⁰ Ako je to pokriće veće onda je zaduženost manja a ako je pokriće manje

³⁸ Šodan, S. (2018): Financijska analiza poslovanja, Nastavni materijali, Predavanje 7, Ekonomski fakultet u Splitu

³⁹ Ibidem

⁴⁰ Ibidem

onda je zaduženost veća. Poželjno je da je vrijednost ovog pokazatelja veća uz stabilna kretanja kroz godinu, jer u tom slučaju ne postoji opasnost da poduzeće neće moći vraćati svoj dug.

Faktor zaduženosti odražava broj godina potrebnih za pokriće postojećih obveza ako se poslovanje nastavi s pozitivnim rezultatima.⁴¹ Vrijednost ovog pokazatelja bi trebala biti što manja a ne bih trebala biti veća od 5 godina.

Stupanj pokrića 1 pokazuje koliko je dugotrajna imovina pokrivena glavnicom te se obično smatra da bi dugotrajna imovina trebala u cijelosti biti pokrivena glavnicom, odnosno da bi vrijednost ovog pokazatelja trebala biti približno 1.⁴²

Stupanj pokrića 2 pokazuje koliko je dugotrajna imovina pokrivena glavnicom uvećanom za dugoročne obveze. Vrijednost ovog pokazatelja bi trebala biti veća od 1 jer dio dugoročnih izvora financiranja treba biti iskorišten za financiranje kratkotrajne imovine (neto radni kapital).⁴³

3.3. Pokazatelj aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti poznati su pod nazivom koeficijenti obrta koji se izračunavaju kao omjer prometa (prihoda) i prosječnog stanja određenih dijelova imovine. Ukazuju na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu, a prikazani su u Tablici 7.⁴⁴

Tablica 7: Pokazatelj aktivnosti

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Koeficijent obrta ukupne imovine	Ukupni prihodi	Ukupna imovina
Koeficijent obrta kratkotrajne imovine	Ukupni prihodi	Kratkotrajna imovina
Koeficijent obrta potraživanja	Prihodi od prodaje	Potraživanja
Trajanje naplate potraživanja u danima	Broj dana u godini (365)	Koeficijent obrta potraživanja

Izvor: izrada autora prema: Žager, K., et al. (2017): Analiza financijskih izvještaja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, izd.3. str. 51.

⁴¹ Ibidem

⁴² Ibidem

⁴³ Ibidem

⁴⁴ Žager, K., et al. (2017): Analiza financijskih izvještaja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, izd.3. str. 50.

Najčešće se koeficijent obrtaja izračunava za kratkotrajnu imovinu, ukupnu imovinu i potraživanja.

Koeficijent obrtaja ukupne imovine pokazuje koliko je puta godišnje poduzeće obrnulo svoju ukupnu imovinu odnosno koliko je kuna ukupnih prihoda ostvarilo na jednu kunu ukupne imovine.⁴⁵ Poželjno je da vrijednost ovog pokazatelja što veća jer to znači da poduzeće brzo naplaćuje svoja potraživanja i zalihe na skladištu se zadržavaju kraće.

Koeficijent obrta kratkotrajne imovine se dobiva usporedbom ukupnih prihoda i kratkotrajne imovine. Pokazuje koliko se puta kratkotrajna imovina poduzeća obrne u tijeku jedne godine te time mjeri relativnu efikasnost kojom poduzeće rabi kratkotrajnu imovinu za stvaranje prihoda.⁴⁶

Koeficijent obrta potraživanja je jedan od pokazatelja aktivnosti kojim je moguće utvrditi prosječno trajanje naplate potraživanja. Ako je vrijeme kraće, poduzetnik brže dolazi do sredstava.⁴⁷

Trajanje naplate potraživanja pokazuje vrijeme potrebno da poduzeće naplati svoja potraživanja.⁴⁸

3.4. Pokazatelj ekonomičnosti

Pokazatelji ekonomičnosti izračunavaju se na temelju računa dobiti i gubitka. Mjere odnos prihoda i rashoda te pokazuju koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda. Poželjno je da je vrijednost pokazatelja ekonomičnosti veći od 1, u suprotnom to znači da poduzeće posluje s gubitkom.⁴⁹ Tablica 8. daje prikaz izračuna pokazatelja ekonomičnosti.

Tablica 8: Pokazatelj ekonomičnosti

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
-------------------	---------	----------

⁴⁵ Šodan, S. (2018): Financijska analiza poslovanja, Nastavni materijali, Predavanje 7, Ekonomski fakultet u Splitu

⁴⁶ Žager, K., et al. (2017): Analiza financijskih izvještaja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, izd.3. str. 50.

⁴⁷ Šodan, S. (2018): Financijska analiza poslovanja, Nastavni materijali, Predavanje 8, Ekonomski fakultet u Splitu

⁴⁸ Ibidem

⁴⁹ Žager, K., et al. (2017): Analiza financijskih izvještaja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, izd.3. str. 51.

Ekonomičnost ukupnog poslovanja	Ukupni prihodi	Ukupni rashodi
Ekonomičnost poslovanja	Poslovni prihodi	Poslovni rashodi
Ekonomičnost financiranja	Prihodi od prodaje	Rashodi od prodaje
Ekonomičnost prodaje	Financijski prihodi	Financijski rashodi
Ekonomičnost ostalih poslovnih aktivnosti	Ostali poslovni prihodi	Ostali poslovni rashodi

Izvor: Žager, K., et al. (2017): Analiza financijskih izvještaja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, izd.3. str. 52.

Ekonomičnost ukupnog poslovanja pokazuje koliko se novčanih jedinica prihoda ostvari po jednoj novčanoj jedinici rashoda. Ostali pokazatelji ekonomičnosti mogu se parcijalno sagledavati te time izračunati i druge parcijalne pokazatelje ekonomičnosti.⁵⁰ Pokazatelj se interpretira u postotku a poželjno je da je veći od 1.

3.5. Pokazatelj profitabilnosti

Analizu profitabilnosti poslovanja poduzeća opravdano se svrstava u najvažnije dijelove financijske analize. Pokazatelji profitabilnosti su odnosi koji povezuju profit s prihodima iz prodaje i investicijama, a ukupno promatrani pokazuju ukupnu učinkovitosti poslovanja poduzeća. Najčešće korišteni pokazatelji profitabilnosti su prikazani u Tablici 9.

Tablica 9: Pokazatelj profitabilnosti

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Neto marža profita	Neto dobit + rashodi od kamata	Ukupni prihodi
Bruto marža profita	Dobit prije poreza + rashodi od kamata	Ukupni prihodi
Neto rentabilnost imovine	Neto dobit + rashodi od kamata	Ukupna imovina
Bruto rentabilnost imovine	Dobit prije poreza + rashod od kamata	Ukupna imovina
Rentabilnost vlastitog kapitala (glavnice)	Neto dobit	Kapital i rezerve

Izvor: Izrada autora prema: Žager, K., et al. (2017): Analiza financijskih izvještaja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, izd.3. str. 53.

⁵⁰ Žager, K., et al. (2017): Analiza financijskih izvještaja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, izd.3. str. 52.

„Neto marža profita se izračunava na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka te pokazuje koliko poduzeće zarađuje u odnosu na ostvareni promet. Maržom profita se ocjenjuje koliko je poduzeće uspješno u zadržavanju ostvarenih ukupnih prihoda u obliku dobiti uvećane za rashode od kamata.“⁵¹

Bruto marža profita razlika između bruto i neto marže je u obuhvatu poreza na dobit u brojniku pokazatelja.

„Neto rentabilnost imovine izračunava se na temelju bilance i računa dobiti i gubitka. Ovaj pokazatelj ocjenjuje sposobnost poduzeća da ostvaruje povrate na temelju ukupno raspoloživijih resursa odnosno da ostvaruje povrate za vlasnike svih oblika izvora financiranja imovine.“⁵²

Rentabilnost vlastitog kapitala financijske poluge označavaju situaciju u kojoj poduzeće uslijed korištenja tuđih izvora financiranja ostvaruje veće povrate nego što bi ih ostvarivalo da poslovanje financira isključivo vlastitim izvorima. U situaciji gdje je rentabilnost vlastitog kapitala veća od rentabilnosti imovine može se zaključiti da je struktura izvora financiranja povoljna.⁵³

3.6. Pokazatelj investiranja

Pokazatelji investiranja se ne koriste u svim analizama jer je veliki broj poduzeća koja nemaju status dioničkog društva pa je za istu nemoguće izračunati pokazatelja. Ovaj pokazatelj ukazuje na potencijal poduzeća u slučaju investiranja u njega, odnosno mjere uspješnosti te isplativosti ulaganja u dionice poduzeća. Osim podataka iz financijskih izvještaja za njihov izračun potrebni su podaci o dionicama a posebice o broju dionica i njihovoj tržišnoj vrijednosti. Tablica 10. daje prikaz izračuna pokazatelja investiranja.

Tablica 10: Pokazatelj investiranja

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Dobit po dionici (EPS)	Neto dobit	Broj dionica
Dividenda po dionici (DPS)	Dio neto dobiti za dividende	Broj dionica

⁵¹ Ibidem

⁵² Ibid., str.53.

⁵³ Ibid., str.54.

Odnos isplate dividendi (DPR)	Dividenda po dionici (DPS)	Dobit po dionici (EPS)
Odnos cijene i dobiti po dionici (P/E)	Tržišna cijena dionice (PPS)	Dobit po dionici (Eps)
Ukupna rentabilnost dionice	Dobit po dionici (EPS)	Tržišna cijena dionice (PPS)
Dividenda rentabilnost dionice	Dividenda po dionici	Tržišna cijena dionice (PPS)

Izvor: izrada autora rada prema: Žager, K., et al. (2017): Analiza financijskih izvještaja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, izd.3. str. 56

4. USPOREDNA ANALIZA POSLOVANJA ODABRANIH PODUZEĆA U TELEKOMUNIKACIJSKOJ DJELATNOSTI

U radu su analizirana poduzeća iz sektora telekomunikacijskih usluga koji djeluju na području Republike Hrvatske. Odabrana su četiri poduzeća iz toga područja: Hrvatski telekom (HT) d.d., A1 Hrvatska d.o.o., Iskon Internet d.d. d.d. i Tele 2 d.o.o.

4.1. Financijska analiza poslovanja poduzeća HT telekom d.d.

Hrvatski Telekom dioničko je društvo nastalo je 1998. godine razdvajanjem javnog poduzeća Hrvatska pošta i telekomunikacije na dva dionička društva „Hrvatska pošta“ i „HT-Hrvatske telekomunikacije“. Društvo kao dva odvojena društva počinje s poslovanjem 01.01.1999. godine. HT d.d. je u većinskom vlasništvu društva Deutsche Telekom AG. Sjedište Društva je u Zagrebu, a temeljni kapital društva iznosi 10.244.977.390,25 kuna.

Danas je HT Grupa vodeći je davatelj telekomunikacijskih usluga u Hrvatskoj koji pruža usluge nepokretne i pokretne telefonije, veleprodajne, internetske i podatkovne usluge.⁵⁴ To se vidi i na Slici 6, koja prikazuje udio pojedinih poduzeća u djelatnosti prema ukupnom prihodu.

Udio u djelatnosti prema ukupnom prihodu (2018)			
Rang	Naziv poduzeća	Udio u top 10	Udio u djelatnosti
1.	HT d.d.	83,54%	81,6%
2.	OT-OPTIMA TELEKOM d.d.	7,41%	7,24%
3.	ISKON INTERNET d.d.	5,24%	5,12%
4.	HEP-TELEKOMUNIKACIJE d.o.o.	1,75%	1,71%
5.	TERRAKOM d.o.o.	0,67%	0,66%
6.	FORTIS PROJEKT d.d.	0,5%	0,49%
7.	TELEFONVOD SERVISI d.o.o.	0,32%	0,31%
8.	VATEL d.o.o.	0,21%	0,21%
9.	MARATELA MREŽE d.o.o.	0,18%	0,18%
10.	AKTON d.o.o.	0,18%	0,17%
		Ostali u djelatnosti:	2,31%

Slika 6: Udio u djelatnosti

Izvor: www.poslovnahrvatska.hr

HT d.d. u svojoj glavnoj djelatnosti ima udio od 81,6% i nalazi se na 1. mjestu obzirom na ukupne prihode. Sveukupno u ovoj djelatnosti postoji 148 poduzeća te se broje samo poduzeća koja predaju godišnja financijska izvješća.

⁵⁴ www.rgfi.fina.hr

„Osim toga, vrijedno je spomenuti da je Hrvatski Telekom najveći privatni investitor u digitalizaciju Hrvatske te da je u 2018. godini je izravno doprinijelo s 3% hrvatskom bruto domaćem proizvodu.“⁵⁵ Slika 7. daje nam grafički prikaz kretanja prihoda, bruto dobiti i broja zaposlenih za HT d.d..

Slika 7: Rezultati prihoda, bruto dobiti i zaposlenih od 2015. do 2019. godine

Izvor: www.poslovnahrvatska.hr

U Tablici 11. možemo vidjeti neke od osnovnih pokazatelja računa dobiti i gubitka kroz razdoblje od 2016. do 2019. godine. Poduzeće HT kroz sve četiri godine poslovanje ostvaruje ogromne ukupne prihode, te tako bilježi rast ukupnih prihoda u 2017. godini za 0,98%. Iako u 2019. godini ostvaruje pad ukupnih prihoda za 1,03% u odnosu na 2017. godinu poduzeće na kraju poslovne godine ipak posluje sa dobiti.

Tablica 11: Skraćeni račun dobiti i gubitka na poduzeću HT d.d.

	2016.	2017.	2018.	2019.
Poslovni prihodi	6.069.500.900	6.230.674.700	6.174.721.500	6.051.146.100
Prihodi od prodaje	5.918.541.100	6.073.361.800	6.028.401.500	5.893.460.000
Ostali poslovni prihodi	109.956.400	154.158.600	136.234.800	155.592.000
Poslovni rashodi	4.887.736.400	5.115.056.300	4.881.780.600	5.105.796.400
Rashodi od prodaje	837.244.200	983.195.700	969.029.900	872.181.600

⁵⁵ www.rgfi.fina.hr

Ostali poslovni rashodi	0	0	0	0
Financijski prihodi	65.779.400	35.258.400	20.370.200	18.681.800
Financijski rashodi	105.236.800	123.437.600	102.395.500	86.867.600
Rashodi od kamata	59.412.200	77.486.900	80.579.400	75.657.400
Ukupni prihodi	6.138.168.500	6.265.933.200	6.195.091.800	6.069.827.900
Ukupni rashodi	4.992.973.200	5.238.493.900	4.984.176.100	5.192.664.000
Dobit prije poreza	1.145.195.300	1.027.439.300	1.210.915.600	877.163.900
Dobit ili gubitak razdoblja	908.796.900	841.265.800	990.660.700	717.064.500

Izvor: Izrada autora prema Godišnjim financijskim izvještajima poduzeća HT d.d.; dostupno na: www.fina.hr

Iz prethodne tablice možemo vidjeti da ukupni rashodi variraju, tako u 2017. godini su najveći i iznose 5.238.493.900,00 kn dok već iduću godine bilježe pad za 1,05% te iznose 4.984.176.100,00 kn. Sa variranjem ukupnih rashoda varira i dobit razdoblja, stoga iako su ukupni rashodi najveći u 2017. godini poduzeće bilježi najmanju dobit u 2019. godini te tako u odnosu na prethodnu godinu ostvaraju pad u iznosu od 1,38%.

Tablica 12: Skraćena bilanca na poduzeću HT d.d.

	2016.	2017.	2018.	2019.
Kratkotrajna imovina	5.155.000.000	4.690.000.000	4.761.000.000	5.356.000.000
Dugotrajna imovina	8.624.000.000	9.715.000.000	10.036.000.000	9.670.000.000
Potraživanja	111.342.000.000	164.497.000.000	412.742.000.000	376.940.000.000
Ukupna imovina	13.779.000.000	14.405.000.000	14.797.000.000	15.026.000.000
Kratkoročne obveze	1.587.000.000	1.811.000.000	1.774.000.000	1.836.000.000
Dugoročne obveze	234.000.000	320.000.000	152.000.000	485.000.000
Ukupne obveze	1.821.000.000	2.131.000.000	1.926.000.000	2.321.000.000
Kapital i rezerve	11.958.000.000	12.274.000.000	12.871.000.000	12.705.000.000

Izvor: Izrada autora prema Godišnjim financijskim izvještajima poduzeća HT d.d.; dostupno na: www.fina.hr

U Tablici 12. dan je pregled osnovnih pozicija bilance za razdoblje od 2016. do 2019. godine. Kratkotrajna imovina u 2017.godini u odnosu na 2016. godinu pada za 1,09% što je veliki pad

s obzirom da su se kratkoročne obveze 2017. godini u odnosu na prethodnu godinu povećale za 0,88%. Iz toga možemo zaključiti da koeficijent tekuće likvidnosti je manji u 2017. godini za 0,60% u odnosu na prethodnu godinu te je tako manja prekrivenost kratkoročnih obaveza sa kratkoročnom imovinom.

Ukupne dugoročne obveze povećale su se u 2019. godini za 3,19% u odnosu na prethodno razdoblje dok su se ukupne kratkoročne obveze povećale za 1,03%, ponajprije pod utjecajem priznavanja obveza po najmu kao rezultat uvođenja MSFI-ja 16.

Iako ukupne obaveze rastu u razdoblju od 2016. do 2019. godine, nema nikakav utjecaj na kapital i rezerve koji također progresivno raste kroz odabrani period.

Tablica 13: Financijski pokazatelji na poduzeću HT d.d.

	2016.	2017.	2018.	2019.
Pokazatelji likvidnosti				
Koeficijent tekuće likvidnosti	2,80	2,20	2,60	2,90
Koeficijent financijske stabilnosti	0,70	0,79	0,77	0,73
Pokazatelji zaduženosti				
Koeficijent zaduženosti	0,13	0,14	0,13	0,15
Koeficijent vlastitog financiranja	0,87	0,85	0,87	0,85
Koeficijent financiranja	0,15	0,17	0,15	0,18
Stupanj pokrića 1	1,38	1,26	1,31	1,28
Stupanj pokrića 2	1,41	1,30	1,30	1,36
Pokazatelj aktivnosti				
Koeficijent obrta ukupne imovine	0,45	0,43	0,42	0,40
Koeficijent obrta kratkotrajne imovine	1,19	1,34	1,30	1,13
Koeficijent obrta potraživanja	0,05	0,04	0,01	0,02
Pokazatelj ekonomičnosti				
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,23	1,20	1,24	1,17
Ekonomičnost poslovanja	1,24	1,22	1,26	1,19
Ekonomičnost financiranja	0,63	0,29	0,20	0,22
Ekonomičnost ostalih poslovnih aktivnosti	0	0	0	0
Pokazatelj profitabilnosti				
Neto marža profita	16%	15%	17%	13%
Bruto marža profita	20%	18%	21%	16%
Neto rentabilnost imovine	0,07	0,06	0,07	0,05
Bruto rentabilnost imovine	0,09	0,08	0,09	0,06
Rentabilnost vlastitog kapitala	0,08	0,07	0,08	0,06

Izvor: Izrada autora prema Godišnjim financijskim izvještajima poduzeća HT d.d.; dostupno na: www.fina.hr

Kod pokazatelja likvidnosti, tekuća likvidnost pokazuje u kojoj mjeri kratkotrajna imovina poduzeća pokriva kratkoročne obaveze, tj. Ima li poduzeće dovoljno likvidnih sredstava da u kratkom roku podmiri svoje tekuće obaveze. U pravilu bi trebao biti veći od 2. Možemo vidjeti da tvrtka HT d.d. imala najbolji koeficijent tekuće likvidnosti u 2016. godini 2,8% te u 2019. godinu kad je odnos kratkoročne imovine i kratkoročnih obaveza bio još bolji 2,9% odnosno više od duplo je kratkotrajna imovina pokrivala kratkoročne obaveze.

Za koeficijent financijske stabilnosti koji bi treba biti manji od 1 jer pokazuje koliko se dugotrajna imovina financira iz dugoročnih izvora ova tvrtka ima dobar pokazatelj iako bi mogao biti i bolji. Što je pokazatelj manji to je manja likvidnost i financijska stabilnost veća.

Pokazatelji zaduženosti poduzeće bilježi dobre rezultate, te tako vidimo da je koeficijent zaduženosti negdje oko 0,15% što nije toliko loše s obzirom da pokazatelj treba biti što manji jer se tako poduzeće manje financira iz tuđih izvora dok koeficijent vlastitog financiranja koji bi trebao biti što veći je isto na 0,15% što i nije tako dobro jer se poduzeće premalo financira iz vlastitih izvora. Koeficijent financiranja je u razdoblju od četiri godine porastao za 0,03% što je dobro jer je za ovaj koeficijent s aspekt vraćanja dugova i zaduženosti bolji što manji.

Stupnja pokrića 1 prikazuje koliko je dugotrajna imovina pokrivena glavnicom i njena najbolja vrijednost približno 1, što možemo vidjeti da tvrtka HT i to ostvaruje. Također poduzeće ostvaruje dobar i koeficijent stupnja pokrića 2 koji prikazuje isto što i stupanj pokrića 1 samo što uvećavamo za dugoročne obaveze.

U pokazateljima aktivnosti kod koeficijent obrta ukupne imovine možemo vidjeti da poduzeće ne ostvaruje dobre rezultate s obzirom da ovaj pokazatelj treba biti veći od 1 jer bi tako značilo da više puta obrne svoju ukupnu imovinu te tako brže naplaćuje svoja potraživanja i zalihe se kraće zadržavaju na skladištu. Kod pokazatelja obrta kratkotrajne imovine u sve četiri godini je koeficijent veći od 1 što prikazuje da poduzeće više od jedan put u tijeku jedne godine obrne svoju kratkotrajnu imovinu a to znači da efikasno koristi kratkotrajnu imovinu za stvaranje prihoda. Kod zadnjeg pokazatelja aktivnosti, koji prikazuje vrijeme trajanja naplate potraživanja možemo vidjeti da je koeficijent jako nizak što znači da se brže naplaćuje.

Pokazatelji ekonomičnosti prikazuju omjer prihoda i rashoda te bi trebali biti veći od 1. Kod ekonomičnosti ukupnog poslovanja u 2019. godini su ostvareni ukupni prihodi veći za 1,17% od ukupnih rashoda dok su u prethodnom razdoblju bili 1,24%. Pokazatelj ekonomičnost financiranja je manji od 1 što znači da su finacijski prihodi u 2019. godini bili veći od financijskih rashoda za samo 0,22%, dok kod ostalih poslovnih aktivnosti on iznosi 0.

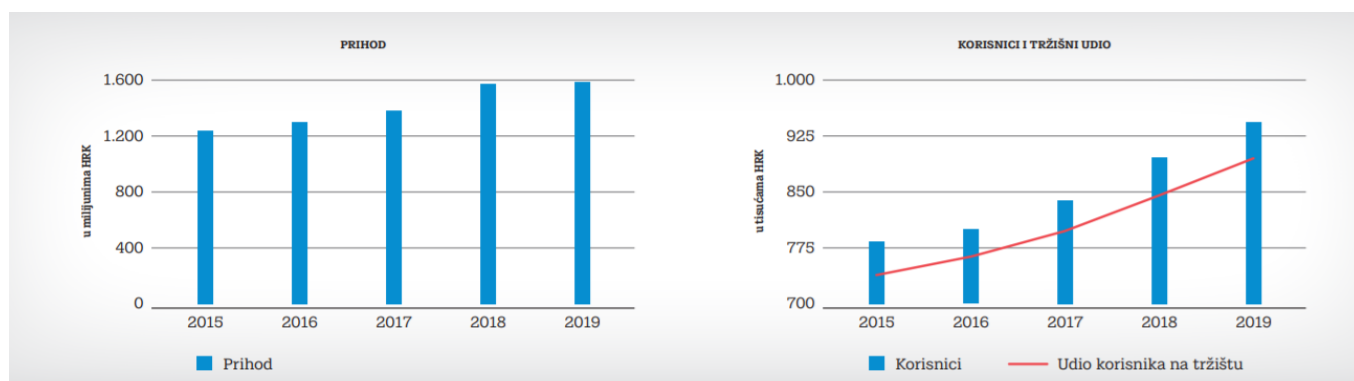
Pokazatelji profitabilnosti trebali bi biti što veći jer pokazuju koliko je poduzeće uspješno u poslovanju. Razlika između neto marža profita i bruto marža profita što je u bruto marži profita u brojniku sadržan i porez na dobit. Možemo vidjeti kod neto marži profita da u 2019. godini poduzeće zarađuje tek 13% dobiti u odnosu na ostvareni promet dok je u prethodnom razdoblju bio najveći i iznosi 17%. Kod poduzeća HT razlika između ova dva pokazatelja je za 4% koji čine porez na dobit.

Kod neto i bruto rentabilnosti imovine razlika je isto kao i kod neto i bruto marži profita te pokazatelj također treba biti što veći. Kroz sve četiri godine poduzeće ostvaruje loše pokazatelje rentabilnosti imovine što znači da slabo ostvaruju povrate na temelju ukupnih raspoložljivih resursa. Rentabilnost vlastitog kapitala bi trebala biti veća od rentabilnosti imovine jer bi struktura izvora financiranja bila povoljnija, kod poduzeća HT to ne možemo vidjeti ni u jednom razdoblju. Također, možemo vidjeti da stopa povrata u 2019. godini najmanja što znači da su ostvarili manje povrate uslijed korištenja tuđih izvora financiranja.

4.2. Tele 2 d.o.o.

„Tele2 je telekomunikacijska tvrtka koja se bavi GSM mobilnom komunikacijom. Matična tvrtka osnovana je 1993., posluje u 11 zemalja i ima više od 24 milijuna korisnika. Započela je s radom u Švedskoj 1993. a u Hrvatskoj 2005. godine.“⁵⁶

Danas posluje u 9 europskih zemalja i broji više od 14 milijuna korisnika, dok u Hrvatskoj imaju 840.000 korisnika. Temeljni kapital društva je 3.235.200.000,00 kn, te je dužna sastavljati financijske izvještaje prema Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja.

Slika 8: Graf tvrtke Tele2 d.o.o.

Izvor: www.tele2.hr

⁵⁶ www.tele2.hr

Tvrtka Tele2 nije na prvom mjestu u hrvatskoj i zauzima tek 18,6% Hrvatskog tržišta.

U Tablici 14. vidjeti ćemo neke od osnovnih pokazatelja računa dobiti i gubitka kroz razdoblje od 2016. do 2019. godine. Poduzeće u 2016. godini bilježi najmanje ukupne prihode u iznosu od 1.303.606.600,00 kn, dok u 2018. godini ostvaruje najveće prihode u iznosu od 1.614.817.600,00 kn što je porast od 0,80%. Ukupnih rashodi su slični kao i ukupni prihodi u 2016. godini su najmanji a u 2018. godini najveći, no ukupni rashodi su u 2016. i 2017. godini su veći od ukupnih prihoda te poduzeće ostvaruje gubitke.

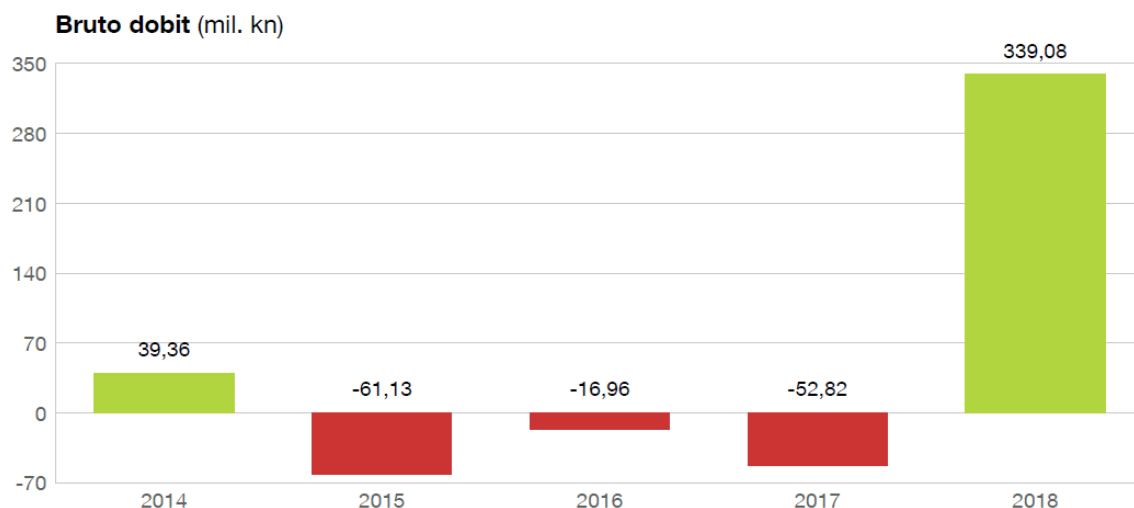
Kod ovog poduzeća je zanimljivo da ostali poslovni prihodi u 2018. godini su najveći i to za čak 2,94% u odnosu na 2019. godinu.

Kao što je već prethodno napisano poduzeće u razdoblju od 2016. do 2017. godine ostvaruje gubitke poslovanja dok u 2018. godini ostvaruje drastičan rast i dobit poslovanja u iznosu od 339.080.300,00 kn. Dobit se ponovo smanjuje u 2019. godini za 2,50% no preostaje nam vidjeti što će se desiti u budućnosti.

Tablica 14 : Skraćeni račun dobiti i gubitka na poduzeću Tele2 d.o.o.

	2016.	2017.	2018.	2019.
Poslovni prihodi	1.299.757.200	1.383.006.300	1.568.071.400	1.584.002.800
Prihodi od prodaje	1.209.044.000	1.302.295.500	1.415.896.800	1.530.191.900
Ostali poslovni prihodi	89.839.400	76.998.800	148.760.200	50.588.000
Poslovni rashodi	1.285.631.600	1.408.574.500	1.240.527.300	1.383.413.100
Rashodi od prodaje	325.770.500	355.341.300	369.906.700	377.953.600
Ostali poslovni rashodi	90.186.300	83.599.500	20.903.200	3.258.200
Financijski prihodi	3.849.300	4.406.900	46.746.200	5.175.100
Financijski rashodi	34.939.200	31.662.800	35.210.000	32.862.500
Rashodi od kamata	96.200	72.100	745.100	6.315.100
Ukupni prihodi	1.303.606.600	1.387.413.100	1.614.817.600	1.589.177.900
Ukupni rashodi	1.320.570.700	1.440.237.300	1.275.737.300	1.416.275.600
Dobit prije poreza	-16.964.200	-52.824.200	339.080.300	172.902.300
Dobit ili gubitak razdoblja	-16.964.200	-52.824.200	339.080.300	135.304.800

Izvor: Izrada autora prema Godišnjim financijskim izvještajima poduzeća Tele2 d.o.o.; dostupno na: www.fina.hr

Slika 9: Bruto dobit poduzeća od 2014. do 2018. godine

Izvor: www.poslovnahrvatska.hr

U 2019. godini poduzeće je zabilježilo i značajan rast broja zaposlenika za 31% u odnosu na prethodno razdoblje.

U Tablici 15. dan je pregled osnovnih pozicija bilance za razdoblje od 2016. do 2019. godine. Kratkotrajna imovina je u ove četiri godine rasla te tako od 2016. godine do 2019. godine porasla je za 0,93%. Dugotrajna imovina postupno je rasla ali je značajno porasla u 2019. godini u odnosu na 2016. godinu za 2,55%. Potraživanja kod ovog poduzeća za sve četiri godine iznose 0.

Ukupna imovina također bilježi porast u sve četiri godine, te tako možemo vidjeti da je ukupno povećanje od 2016. godine do 2019. godine 1,65%.

Ukupne dugoročne obveze povećale su se u 2019. godini za 1,31% u odnosu na prethodno razdoblje dok su se ukupne kratkoročne obveze smanjile za 1,20% u odnosu na 2017. godinu. Ukupne obaveze rastu u razdoblju od 2016. do 2019. godine te tako dovode do negativnog kapitala i rezervi u 2017. godini, no stanje se popravilo već u idućem razdoblju i dovelo do povećanja od 3,7%.

Tablica 15: Skraćena bilanca na poduzeću Tele2 d.o.o.

	2016.	2017.	2018.	2019.
Kratkotrajna imovina	656.598.000	669.288.000	756.462.000	702.682.000
Dugotrajna imovina	432.348.000	457.130.000	666.415.000	1.102.727.000

Potraživanja	0	0	0	0
Ukupna imovina	1.088.946.000	1.126.418.000	1.422.878.000	1.805.400.008
Kratkoročne obveze	440.218.000	472.449.000	363.464.000	391.127.000
Dugoročne obveze	604.997.000	663.062.000	692.420.000	911.984.000
Ukupne obveze	1.045.215.000	1.135.511.000	1.055.884.000	1.303.111.000
Kapital i rezerve	43.731.000	-99.093.000	366.993.000	502.298.000

Izvor: Izrada autora prema Godišnjim financijskim izvještajima poduzeća Tele2 d.o.o.; dostupno na: www.fina.hr

Što se tiče pokazatelja likvidnosti poduzeća Tele2 možemo vidjeti iz Tablice 16 da su dosta promjenjivi. Koeficijent tekuće likvidnosti nije u sve četiri godine pokazao da se kratkoročna imovina pokrivala kratkoročnim obvezama tek u 2018. godini to pokazuje gdje je pokazatelj 2,08% što je jako dobro. Za koeficijent financijske stabilnosti koji bi treba biti manji od 1 jer pokazuje koliko se dugotrajna imovina financira iz dugoročnih izvora ova tvrtka ima dobar pokazatelj iako je u 2019. godini narastao za 0,15% u odnosu na prethodno razdoblje. Što je pokazatelj manji to je manja likvidnost i financijska stabilnost veća.

Koeficijenta zaduženosti tvrtka Tele 2 i nema baš dobre pokazatelje jer bi ovaj pokazatelj trebao biti što manji, iako možemo vidjeti da kroz četiri godine taj je pokazatelj sve manji. Koeficijent vlastitog financiranja koji bi trebao biti što veći je blizu nule dok je u 2017. godini on -0,09 što znači da poduzeće se slabo financiralo iz vlastitih izvora a u 2017.godini se nije uopće financiralo iz vlastitih izvora. Koeficijent financiranja u 2016. godini je jako visok i iznosi 23,9% što nije dobro jer s aspekta vraćanja dugova i zaduženosti je jako visok. U 2017. godini ovaj pokazatelj je negativan te poduzeće posluje sa gubitkom te nema nikakvi kapital za pokrivanje duga. Kroz iduće dvije godine sa poboljšanjem poslovanja ovi koeficijenti postaju mnogo bolji iako i dalje visoki.

Stupanj pokrića 1 kod tvrtke Tele 2 je jako loš, čak možemo vidjeti da je u 2017. godini iznosi -0,01%, što znači da dugotrajna imovina nije mogla prekriti iznos sa glavnicom. Tvrtka nakon loše poslovanja 2016. i 2017. godine očekuje rast i poboljšanje svih pokazatelja iako to možemo vidjeti već u iduće dvije godine. Poduzeće ostvaruje zato dobar koeficijent stupnja pokrića 2 koji prikazuje isto što i stupanj pokrića 1 samo stoga uvećavamo za dugoročne obveze.

U pokazateljima aktivnosti kod koeficijent obrta ukupne imovine možemo vidjeti da poduzeće ostvaruje dobre rezultate s obzirom da ovaj pokazatelj treba biti veći od 1 znači da više puta obrne svoju ukupnu imovinu te tako brže naplaćuje svoja potraživanja i zalihe se kraće

zadržavaju na skladištu. Kod pokazatelja obrta kratkotrajne imovine u sve četiri godini je koeficijent veći od 2 što prikazuje da poduzeće više od dva put u tijeku jedne godine obrne svoju kratkotrajnu imovinu a to znači da efikasno koristi kratkotrajnu imovinu za stvaranje prihoda, no kod zadnjeg pokazatelja aktivnosti, koji prikazuje vrijeme trajanja naplate potraživanja možemo vidjeti da je koeficijent jako visok što znači da se poduzeće ne naplate tako brzo.

Pokazatelji ekonomičnosti prikazuju omjer prihoda i rashoda te bi trebali biti veći od 1. Kod ekonomičnosti ukupnog poslovanja vidimo da je taj koeficijent niži u 2016. i 2017. godini dok iduće dvije godine je porastao te tako možemo reći da su ostvareni ukupni prihodi veći za 1,27% od ukupnih rashoda. Pokazatelj ekonomičnost financiranja je manji od 1 što znači da su finacijski prihodi u 2019. godini bili veći od finacijskih rashoda za samo 0,16%, dok u 2018. godini su iznosili 1,33% što je zadovoljavajuće.

Tablica 16: Financijski pokazatelji na poduzeću Tele2 d.o.o.

	2016.	2017.	2018.	2019.
Pokazatelji likvidnosti				
Koeficijent tekuće likvidnosti	1,49	1,41	2,08	1,79
Koeficijent financijske stabilnosti	0,66	0,68	0,63	0,78
Pokazatelji zaduženosti				
Koeficijent zaduženosti	0,96	1,01	0,74	0,72
Koeficijent vlastitog financiranja	0,04	-0,09	0,26	0,28
Koeficijent financiranja	23,90	-11,46	2,88	2,59
Stupanj pokrića 1	0,10	-0,01	0,55	0,45
Stupanj pokrića 2	1,50	1,23	1,59	1,28
Pokazatelj aktivnosti				
Koeficijent obrta ukupne imovine	1,20	1,23	1,13	0,88
Koeficijent obrta kratkotrajne imovine	1,99	2,07	2,13	2,26
Koeficijent obrta potraživanja	1,11	1,16	1,00	0,85
Pokazatelj ekonomičnosti				
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	0,99	0,96	1,27	1,12
Ekonomičnost poslovanja	1,01	0,98	1,26	1,14
Ekonomičnost financiranja	0,11	0,14	1,33	0,16
Ekonomičnost ostalih poslovnih aktivnosti	1,00	0,92	7,12	15,53
Pokazatelj profitabilnosti				
Neto marža profita	-1%	-4%	21%	9%
Bruto marža profita	-1%	-4%	21%	11%
Neto rentabilnost imovine	-0,02	-0,05	0,24	0,08
Bruto rentabilnost imovine	-0,02	-0,05	0,24	0,10
Rentabilnost vlastitog kapitala	-0,39	0,53	0,92	0,27

Izvor: Izrada autora prema Godišnjim financijskim izvještajima poduzeća Tele2 d.o.o.; dostupno na: www.fina.hr

Pokazatelji profitabilnosti trebali bi biti što veći jer pokazuju koliko je poduzeće uspješno u poslovanju. Možemo vidjeti kod neto marži profita u 2016. i 2017. godini ona negativna, dok u 2018. godini vidimo pozitivan porast i da poduzeće počinje zarađivati u odnosu na ostvareni promet iako u 2019. godini taj pokazatelj je opet niži ali i dalje je pozitivan.

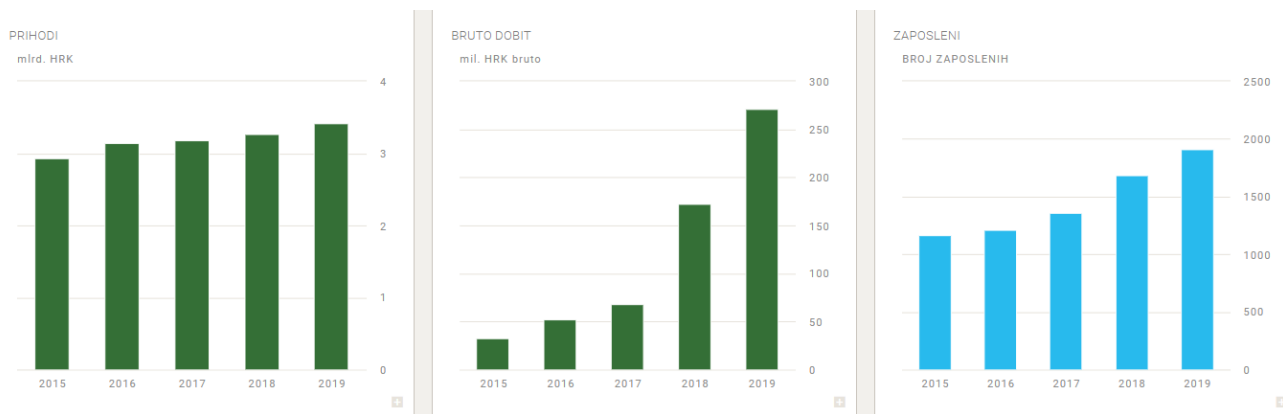
Kod neto i bruto rentabilnosti imovine razlika je isto kao i kod neto i bruto marži profita te pokazatelj također treba biti što veći. Što se tiče rentabilnosti imovine poduzeće kroz prve godine ostvaruje negativan pokazatelj što znači da ne ostvaruje povrate dok iduće dvije godine taj pokazatelj postaje pozitivan te tako uspijevaju ostvariti povrat na ukupnu imovinu.

Rentabilnost vlastitog kapitala bi trebala biti veća od rentabilnosti imovine jer bi struktura izvora financiranja bila povoljnija, kod poduzeća Tele 2 to možemo vidjeti u razdoblju od 2017. do 2019. godine. U 2016. godini on je negativan te stoga poduzeće nije sposobno pokrivati troškove korištenja tuđih izvora. Stopa povrata je najveća u 2018. godini te iznosi 0,92%.

4.3. A1 HRVATSKA D.O.O.

A1 Hrvatska je prvi privatni mobilni operater u Hrvatskoj, dio Telekom Austrija Grupe i strateški partner Vodafona, vodećeg mobilnog operatora. A1 upravlja GSM mrežom od srpnja 1999. U kolovozu 2011. godine A1, tadašnji Vipnet, kupio je B.net, jedan od najvećih hrvatskih kabelskih operatera. To je preuzimanje predstavljalo najveću akviziciju na hrvatskom telekomunikacijskom tržištu. . Na dan 1.10. 2018. godine Vipnet mijenja ime u A1, a Vipnet d.o.o. postaje A1 Hrvatska d.o.o.

U studenom 2012. godine broj korisnika mobilne mreže prešao je 2 milijuna, a broj kućanstava koja koriste fiksnu telefoniju i televizijske usluge narastao je za 19,6 % u odnosu na 2011. godinu. Temeljni kapital društva iznosi 454.211.000,00 kuna te su dužni sastavljati financijske izvještaje prema Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja

Slika 10: A1 Hrvatska d.o.o.

Izvor: www.poslovnahrvatska.hr

A1 Hrvatska zaključila je 2019. godinu sa stabilnim poslovnim rezultatima uz nastavak pozitivnih trendova glavnih financijskih pokazatelja. Bonitetna ocjena poduzeća je C što ne predstavlja dobar poslovni rezultat. Potraživanja od kupaca iskazana su 31.12.2019. nakon vrijednosnog usklađenja u visini od 569.318.000,00 kuna dok su prethodne godine iznosili 577.749.000 kuna po osnovi spornih potraživanja. a broj zaposlenih se također povećao te je iznosio 1907 zaposlenih. Zanimljivo je da tijekom 2019. godine Društvo isplatilo vlasniku dividendu ukupne vrijednosti 246.337.000,00 kn dok u 2018. godini isplatili 0 kuna.

NAZIV	VRIJEDNOST	SKALA	TUMAČENJE
Bonitetna ocjena	C		Prosječno
Prihod po zaposleniku	1.938.245 kn		Odlično
Neto profitna marža	3,15 %		Prosječno

Slika 11: A1 Hrvatska d.o.o.

Izvor: www.poslovnahrvatska.hr

Regulatornoj Agenciji (HAKOM), utjecali su na povećanu operativnu dobit (EBITDA) koja iznosi 1.085.000.000,00 kuna, dok su u 2018. godini iznosili 779.000.000,00 kuna. Društvo je tuženik u pravnim sporovima koje su protiv njih pokrenule razne državne agencije i drugi subjekti i fizičke osobe ukupne vrijednosti 26 milijuna eura po osnovi promidžbenih aktivnosti, odštetama i po raznim drugim osnovama. Temeljem procjena pravnih savjetnika, društvo ne očekuje da će konačan ishod sporova imati materijalno značajan utjecaj na financijski položaj, stoga u financijskim izvještajima nisu izdvojena rezerviranja za ove sporove.

Tablica 17: Skraćeni račun dobiti i gubitka na poduzeću A1 Hrvatska d.o.o.

	2016.	2017.	2018.	2019.
Poslovni prihodi	3.055.133.100	3.116.324.100	3.208.615.700	3.381.393.500
Prihodi od prodaje	3.010.543.300	3.070.149.300	3.159.290.200	3.323.723.200
Ostali poslovni prihodi	36.238.500	38.291.100	42.016.900	50.469.600
Poslovni rashodi	3.018.631.700	3.033.998.700	3.022.536.700	3.070.005.800
Rashodi od prodaje	481.243.400	467.430.500	523.503.000	467.374.700
Ostali poslovni rashodi	0	0	0	0
Financijski prihodi	89.596.400	66.309.600	61.203.600	24.023.900
Financijski rashodi	73.831.400	80.869.900	75.256.000	64.724.200
Rashodi od kamata	4.669.800	2.179.300	13.778.400	15.336.900
Ukupni prihodi	3.144.729.500	3.182.633.700	3.269.819.300	3.405.417.400
Ukupni rashodi	3.092.463.100	3.114.868.600	3.097.792.700	3.134.730.000
Dobit prije poreza	52.266.400	67.765.100	172.026.600	270.687.400
Dobit ili gubitak razdoblja	46.547.800	56.084.700	103.009.800	219.639.900

Izvor: Izrada autora prema Godišnjim financijskim izvještajima poduzeća A1 Hrvatska d.o.o.; dostupno na: www.fina.hr

U Tablici 17. možemo vidjeti neke od pokazatelja računa dobiti i gubitka. Poduzeće uspješno svoje poslovne prihode u razdoblju od 2016. do 2019. godine povećava što dovodi do porasta u 2019. godini od 1,1%, dok kod poslovnih rashoda održavaju neki kontinuitet stoga nemaju neki značajni porast ali niti pada rashoda. Poslovni rashodi kod poduzeća A1 Hrvatska je tijekom sve četiri godine 0.

Financijski prihodi kod ovog poduzeća su zabrinjavajući od uspješnih 89.596.400,00 kn u 2016. godini uspjeli su do 2019. godine zabilježiti pad na 24.023.900,00 kn, što je financijski pad od 3,7%, dok kod financijskih rashoda koji su u 2017. godini bili rekordnih 80.869.900,00 kn bilježe pada do 2019. godine za 1,24% što nije loše.

Ukupni prihodi poduzeća A1 Hrvatska u promatranom razdoblju bilježe lagani porast, a ukupni rashodi u 2019. godini su se povećali za 0,10% u odnosu na prethodno razdoblje. Poduzeće uspješno svake godine povećava svoju dobit te tako u odnosu na 2018. godinu u 2019. godini bilježe porast dobiti za 2,13% što prikazuje najveću dobiti u ove četiri godine.

Tablica 18: Skraćena bilanca na poduzeću A1 Hrvatska d.o.o.

	2016.	2017.	2018.	2019.
Kratkotrajna imovina	1.274.813.000	1.186.993.000	1.286.022.000	1.239.137.000
Dugotrajna imovina	2.817.253.000	3.356.043.000	3.329.532.000	3.785.976.000
Potraživanja	153.368.000	153.913.000	220.241.000	357.896.000
Ukupna imovina	4.092.066.000	4.543.036.000	4.615.554.000	5.025.113.000
Kratkoročne obveze	1.115.405.000	1.997.437.000	1.512.324.000	1.410.974.000
Dugoročne obveze	2.132.541.000	1.646.629.000	2.003.735.000	2.541.215.000
Ukupne obveze	3.247.946.000	3.644.066.000	3.516.059.000	3.952.189.000
Kapital i rezerve	844.120.000	898.970.000	1.099.495.000	1.072.924.000

Izvor: Izrada autora prema Godišnjim financijskim izvještajima poduzeća A1 Hrvatska d.o.o.; dostupno na: www.fina.hr

U Tablici 18. možemo vidjeti pregled osnovnih pozicija bilance za razdoblje od 2016. do 2019. godine. Kratkotrajna imovina ovog poduzeća kroz razdoblje od četiri godine zadržava se u istom iznosu stoga nemamo nekih značajnih variranja, dok kod dugotrajne imovine možemo vidjeti veliki porast u 2019. godini u odnosu na prethodno razdoblje.

Potraživanja su progresivno rasla kroz ovo promatrano razdoblje od četiri godine te su tako postigla rast od 2016. godine do 2019. godine za 2,33%. Ukupna imovina poduzeća u 2019. godini također raste u odnosu na prethodno razdoblje što znači da će tvrtka imati dobre pokazatelje zaduženosti. Iako su se obaveze ovog poduzeća u promatranom razdoblju sve više povećavale to nije utjecalo na kapital i rezerve koje su također značajno porasle u 2018. godini u odnosu na prethodno razdoblje.

Tablica 19: Financijski pokazatelji na poduzeću A1 Hrvatska d.o.o.

	2016.	2017.	2018.	2019.
Pokazatelji likvidnosti				
Koeficijent tekuće likvidnosti	0,39	0,33	0,85	0,87
Koeficijent financijske stabilnosti	0,95	1,3	1,07	1,04
Pokazatelji zaduženosti				
Koeficijent zaduženosti	0,79	0,80	0,76	0,79
Koeficijent vlastitog financiranja	0,21	0,20	0,24	0,21
Koeficijent financiranja	3,85	4,05	3,20	3,68
Stupanj pokrića 1	0,29	0,26	0,33	0,28
Stupanj pokrića 2	1,06	0,76	0,93	0,95
Pokazatelj aktivnosti				

Koeficijent obrta ukupne imovine	0,77	0,70	0,71	0,68
Koeficijent obrta kratkotrajne imovine	2,47	2,68	2,54	2,75
Koeficijent obrta potraživanja	0,74	0,68	0,68	0,66
Pokazatelj ekonomičnosti				
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,02	1,02	1,06	1,09
Ekonomičnost poslovanja	1,01	1,03	1,06	1,10
Ekonomičnost financiranja	1,21	0,82	0,81	0,37
Ekonomičnost ostalih poslovnih aktivnosti	0,00	0,00	0,00	0,00
Pokazatelj profitabilnosti				
Neto marža profita	2%	2%	4%	7%
Bruto marža profita	2%	2%	6%	8%
Neto rentabilnost imovine	0,01	0,01	0,03	0,05
Bruto rentabilnost imovine	0,01	0,02	0,04	0,06
Rentabilnost vlastitog kapitala	0,06	0,06	0,09	0,20

Izvor: Izrada autora prema Godišnjim financijskim izvještajima poduzeća A1 Hrvatska d.o.o.; dostupno na: www.fina.hr

U Tablici 19. vidimo pokazatelje likvidnosti, zaduženosti, aktivnosti, ekonomičnosti i profitabilnosti koje ćemo analizirati da vidimo koliko poduzeće uspješno posluje. Tvrtka A1 Hrvatska ima jako loš koeficijent tekuće likvidnosti, što znači da nije u stanju sa svojom kratkoročnom imovinom pokriti kratkoročne obveze. Prema ovim pokazateljima mogu se podmiriti samo dio kratkoročnih obveza iako kroz ove četiri godine možemo vidjeti da pokazatelj raste ali polako. Koeficijent financijske stabilnosti je bio najbolje ostvaren u 2016. godini jer je bio manji od 1 a kroz iduće tri godine možemo vidjeti da se povećava a to ne predstavlja dobar rezultat za poduzeće jer znači da je veća likvidnost a financijska stabilnost poduzeća manja.

Što se tiče koeficijenta zaduženosti jako je sličan onom tvrtki HT d.d., iako bi trebao biti što manji ovo je jako dobar pokazatelj da se imovina nije puno financirala iz tuđih izvora, dok koeficijent vlastitog financiranja koji bi trebao biti što veći je jako nizak što pokazuje da se poduzeće jako malo financira iz vlastitih izvora te više koristi tuđe izvore financiranja nego svoje izvore. Koeficijent financiranja koji odražava odnos duga i glavnice je jako visok što ne predstavlja dobar pokazatelj jer predstavlja probleme pri vraćanju dugova te prikazuje veću zaduženost te bi ovaj pokazatelj trebao biti što manji. Stupanj pokrića 1 bih trebao biti bliže 1 što možemo vidjeti da tvrtki A1 Hrvatska to nije ni približno, što znači da im je dugotrajna imovina loše pokrivena glavnicom, a kod stupnja pokrića 2 koji prikazuje isto što i stupanj pokrića 1 samo što je uvećan za dugoročne obveze on je u 2016. godini veći od jedan što je

dobro jer znači da poduzeće dio kratkotrajne imovine financira iz dugoročnih izvora, no međutim već kroz iduće tri godine taj pokazatelj je manji od jedan.

U pokazateljima aktivnosti kod koeficijent obrta ukupne imovine možemo vidjeti da poduzeće ne ostvaruje dobre rezultate s obzirom da bih ovaj pokazatelj trebao biti veći od 1 jer bi tako više puta obrnilo svoju ukupnu imovinu a to predstavlja brže naplaćivanje svojih potraživanja i zalihe se kraće zadržavaju na skladištu. Poduzeće u 2019. godini tek za 0,68 puta obrne svoju ukupnu imovinu odnosno ostvari 0,68% ukupnih prihoda na ukupnu imovinu poduzeća.

Kod pokazatelja obrta kratkotrajne imovine u sve četiri godini je koeficijent veći od 2 što prikazuje da poduzeće više od dva put u tijeku jedne godine obrne svoju kratkotrajnu imovinu a to znači da efikasno koristi kratkotrajnu imovinu za stvaranje prihoda. Kod zadnjeg pokazatelja aktivnosti, koji prikazuje vrijeme trajanja naplate potraživanja možemo vidjeti da je koeficijent manji od jedan te se tako brže naplaćuje.

Pokazatelji ekonomičnosti prikazuju omjer prihoda i rashoda te bi trebali biti veći od 1, stoga kod ekonomičnosti ukupnog poslovanja i ekonomičnosti poslovanja vidimo da poduzeće ostvaruje te pokazatelje, no kod ekonomičnosti financiranja koji su u 2016. godini bili zadovoljavajući te su ukupni prihodi bili veći 1,21% u odnosu na ukupne rashode taj pokazatelj od 2017. do 2019. godine bilježi pad.

Pokazatelji profitabilnosti koji bi trebali biti veći jer pokazuju koliko je poduzeće uspješno u poslovanju kod ovog poduzeća to baš i ne vidimo, te poduzeće zarađuje u 2019. godini tek 7% u odnosu na ostvareni promet dok je prethodno razdoblje taj pokazatelj bio i manji. Neto i bruto rentabilnosti imovine također pokazuje loše rezultate, te poduzeće ostvari povrat tek u iznosu od 0,01% na temelju ukupnih raspoložljivih sredstava. Rentabilnost vlastitog kapitala bi trebala biti veća od rentabilnosti imovine jer bi struktura izvora financiranja bila povoljnija, to i možemo vidjeti u ovom poduzeću ali ništa značajno.

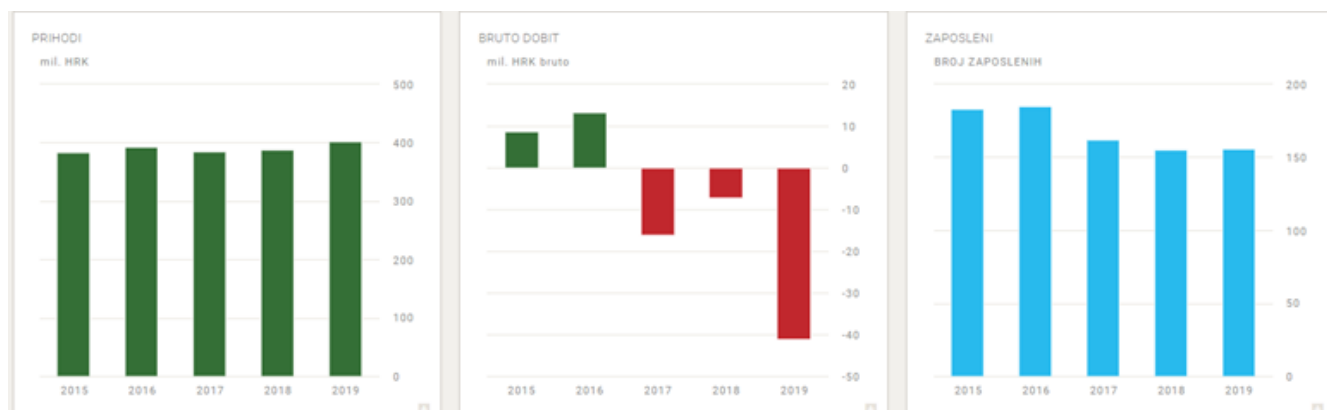
4.4. Iskon Internet d.d.

„Iskon Internet je hrvatska ICT tvrtka, koja se bavi pružanjem usluga koje se temelje na širokopojasnom pristupu Internetu, sa sjedištem u Zagrebu.“⁵⁷

⁵⁷ <https://hr.wikipedia.org/wiki/Iskon>

Iskon Internet d.d. je osnovan 1997. godine. Krajem 1999. američka tvrtka „Adriatic Net Investors“ uložila je znatna sredstva u Iskon nakon čega je promijenjena vlasnička struktura tvrtke, a sjedište je premješteno u Zagreb tek 2000. godine. Godine 2006. transakcijom vrijednom 13,7 milijuna eura, Iskon tada prelazi u 100% vlasništvo T-Hrvatskog Telekomu.⁵⁸ Temeljni kapital društva je 420.269.100,00 kuna.

Broj zaposlenih poduzeća Iskon Internet na dan 31.12.2019 godine je bio 189 dok je 31.12.2018 godine taj broj iznosio 180. Poduzeće posluje sa gubitkom od 2017. godine do 2019. godine ali više o tome u nastavku.

Slika 12: Iskon Internet d.d.

Izvor: www.poslovnahrvatska.hr

Tvrtka Iskon Internet sastavlja financijske izvještaje prema Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja. Bonitetna ocjena je „D“ što je najgora ocjena od prethodne 3 tvrtke. Tvrtka se ne preporučuje za poslovnu suradnju a također visok im je kreditni rizik.

Tablica 20: Skraćeni račun dobiti i gubitka na poduzeću Iskon Internet d.d.

	2016.	2017.	2018.	2019.
Poslovni prihodi	393.384.200	384.679.300	388.462.400	401.675.500
Prihodi od prodaje	391.464.000	378.649.800	383.210.200	396.994.100
Ostali poslovni prihodi	5.874.000	4.354.900	3.604.300	3.158.300
Poslovni rashodi	374.759.700	395.119.100	391.245.300	430.770.700
Rashodi od prodaje	6.791.100	8.350.600	5.958.100	7.295.600
Ostali poslovni rashodi	312.100	259.100	178.900	676.900
Financijski prihodi	88.100	48.200	55.100	62.600

⁵⁸ <https://hr.wikipedia.org/wiki/Iskon>

Financijski rashodi	5.438.400	5.790.400	4.503.600	12.110.300
Rashodi od kamata	5.222.800	5.790.200	4.493.300	12.110.200
Ukupni prihodi	393.472.300	384.727.500	388.517.500	401.738.200
Ukupni rashodi	380.198.100	400.909.600	395.748.900	442.881.100
Dobit prije poreza	13.274.200	-16.182.100	-7.231.500	-41.142.900
Dobit ili gubitak razdoblja	12.960.900	-13.440.700	-5.870.900	-43.338.400

Izvor: Izrada autora prema Godišnjim financijskim izvještajima poduzeća Iskon Internet d.d.; dostupno na: www.fina.hr

U Tablici 20. možemo vidjeti neke od pokazatelja računa dobiti i gubitka. Poduzeće uspješno svoje poslovne prihode u razdoblju od 2016. do 2019. godine povećava što dovodi do porasta u 2019. godini od 1,04% u odnosu na najmanje poslovne prihode koji su bili u 2017. godini, dok kod poslovnih rashoda održavaju neki kontinuitet stoga nemaju neki značajni porast.

Financijski rashodi bilježe progresivan porast u 2019. godini u odnosu na prethodno razdoblje te tako bilježe porast od 2,69%, dok kod financijskih prihoda to nije slučaj. Financijski prihodi se u ovom poduzeću smanjuju, te tako u 2019. godini iznose 62.600,00 kn.

Ukupni prihodi poduzeća od 2016. do 2019. godine rastu ali isto tako rastu i ukupni prihodi koji su u razdoblju od 2017. do 2019. godine veći od ukupnih prihoda te je tako poduzeće na gubitku. Ukupni rashodi od 2016. do 2019. godine porasli su za čak 1,11%, dok su se ukupni prihodi u istom razdoblju povećali za 1%.

Tablica 21: Skraćena bilanca na poduzeću Iskon Internet d.d.

	2016.	2017.	2018.	2019.
Kratkotrajna imovina	82.726.000	78.780.000	75.415.000	90.181.000
Dugotrajna imovina	224.661.000	228.820.000	235.951.000	380.477.000
Potraživanja	0,00	0,00	13.919.000	16.899.000
Ukupna imovina	307.387.000	307.600.000	311.366.000	470.658.000
Kratkoročne obveze	92.307.000	105.714.000	115.310.000	192.296.000
Dugoročne obveze	4.709.000	4.960.000	306.000	124.453.000
Ukupne obveze	97.016.000	110.674.000	115.616.000	316.749.000
Kapital i rezerve	210.371.000	196.926.000	195.750.000	153.909.000

Izvor: Izrada autora prema Godišnjim financijskim izvještajima poduzeća Iskon Internet d.d.; dostupno na: www.fina.hr

U Tablici 21. možemo vidjeti pregled osnovnih pozicija bilance za razdoblje od 2016. do 2019. godine. Ukupna imovina poduzeća je 2019. godini porasla za 1,51% u odnosu na prethodno razdoblje. Zanimljivo je da poduzeće u 2016. i 2017. godini nema potraživanja dok u 2018. godini ono iznosi 13.919.000,00 kn.

Jedan od razloga zašto je poduzeće zadnje tri godine u gubitku je sigurno i to to su im se povećale kratkoročne i dugoročne obveze, tako možemo vidjeti drastičan porast dugoročnih obaveza u 2019. godini u odnosu na prethodno razdoblje.

Kapitala i rezerve poduzeća Iskon Internet se tijekom promatranog razdoblja smanjivala te je i to jedan od razloga zašto poduzeće ima negativan poslovan rezultat.

Tablica 22: Financijski pokazatelji na poduzeću Iskon Internet d.d.

	2016.	2017.	2018.	2019.
Pokazatelji likvidnosti				
Koeficijent tekuće likvidnosti	0,90	0,75	0,60	0,28
Koeficijent financijske stabilnosti	1,04	1,13	1,20	1,36
Pokazatelji zaduženosti				
Koeficijent zaduženosti	0,32	0,36	0,37	0,67
Koeficijent vlastitog financiranja	0,68	0,64	0,63	0,33
Koeficijent financiranja	0,46	0,56	0,59	2,06
Stupanj pokrića 1	0,94	0,86	0,83	0,40
Stupanj pokrića 2	0,96	0,88	0,83	0,73
Pokazatelj aktivnosti				
Koeficijent obrta ukupne imovine	1,28	1,25	1,25	0,85
Koeficijent obrta kratkotrajne imovine	4,76	4,88	5,15	4,45
Koeficijent obrta potraživanja	1,27	1,23	1,23	0,84
Pokazatelj ekonomičnosti				
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,03	0,96	0,98	0,91
Ekonomičnost poslovanja	1,05	0,97	0,99	0,93
Ekonomičnost financiranja	0,02	0,01	0,01	0,01
Ekonomičnost ostalih poslovnih aktivnosti	0,00	0,00	0,00	0,00
Pokazatelj profitabilnosti				
Neto marža profita	5%	-2%	0%	-8%
Bruto marža profita	5%	-3%	-1%	-7%
Neto rentabilnost imovine	0,06	-0,02	0,00	-0,07
Bruto rentabilnost imovine	0,06	-0,03	-0,01	-0,06
Rentabilnost vlastitog kapitala	0,06	-0,07	-0,03	-0,28

Izvor: Izrada autora prema Godišnjim financijskim izvještajima poduzeća Iskon Internet d.d.; dostupno na: www.fina.hr

Iskon Internet d.d. ima koeficijent tekuće likvidnosti manje od 1 što je loše jer kratkoročna imovina skoro uopće ne pokriva kratkoročne obveze a to možemo najbolje vidjeti u 2019. godini gdje je pokazatelj 0,28. Financijska stabilnost poduzeća je veća od 1, što govori da je poduzeće u sve četiri godine više likvidno a finacijska stabilnost mu je manja

Kod pokazatelja zaduženosti, koeficijenta zaduženosti je u prve tri godine manji od 0,37% što je dobro jer poduzeće svoju imovinu manje financira iz tuđih izvora, dok kod koeficijent vlastitog financiranja koji bih trebao biti veći od 1, ovo poduzeće ne ostvaruje te je u 2019. godini pao na 0,33. Pokazatelja stupanj pokrića 1 poduzeće Iskon Internet ima najbolje rezultate jer je iz godine u godinu sve manji što znači da je sve više dugotrajne imovine pokriveno glavnicom., no koeficijent financiranja je u razdoblju od četiri godine porastao i došao na 2,06 u 2019. godini, što nije dobro za ovaj koeficijent s aspekt vraćanja dugova i zaduženosti.

U pokazateljima aktivnosti kod koeficijent obrta ukupne imovine možemo vidjeti da poduzeće ostvaruje dobre rezultate s obzirom da ovaj pokazatelj treba biti veći od 1, stoga poduzeće u 2018. godini obrne svoju ukupnu imovinu za 1,25 dok u 2018. godini taj pokazatelj je ispod 0. Kod pokazatelja obrta kratkotrajne imovine poduzeće ima najbolji pokazatelj te je on preko 5,15 u 2018. godini, stoga poduzeće efikasno koristi kratkotrajnu imovinu za stvaranje prihoda.

Kod zadnjeg pokazatelja aktivnosti, koji prikazuje vrijeme trajanja naplate potraživanja možemo vidjeti da je koeficijent preko jedan što i nije dobro jer im treba duže vremena za naplatiti se.

Pokazatelji ekonomičnosti prikazuju omjer prihoda i rashoda te bi trebali biti veći od 1, stoga kod prvog pokazatelja u 2019. godini ukupni prihodi su veći za 0,91% više od ukupnih rashoda. Pokazatelj ekonomičnost financiranja je u ovom poduzeću skoro 0, što znači da su im ukupni prihodi i ukupni rashodi isti, dok kod ostalih poslovnih aktivnosti on iznosi 0.

Za pokazatelji profitabilnosti u poduzeću Iskon Internet nemamo puno toga za reč osim da su negativini te poduzeće nije sposobno pokrivati troškove korištenja tuđih izvora financiranja.

4.5. Usporedba poslovanja poduzeća prema pokazateljima

Nakon analize tvrtke HT d.d., A1 Hrvatska, Tele 2 i Iskon Internet d.d. dolazimo do zaključka da tvrtka sa najboljim pokazateljima je HT d.d.. Tvrtka A1 Hrvatska iako je po mnogima druga tvrtka u Hrvatskoj što se tiče usluga koje nude ipak ima lošije rezultate poslovanja i nalazi se

tek na trećem mjestu između ova četiri poduzeća. Drugo mjesto je uvjerljivo zauzela tvrtka Tele2 iako je od 2015.-2017. godine poslovala sa gubitkom na kraju poslovne godine, zadnje dvije godine su bili znatno uspješniji te popravili svoje financijske rezultate i tako opravdano zauzeli drugo mjesto.

Tablica 23: Pokazatelji likvidnosti

HT d.d.				
	2016.	2017.	2018.	2019.
Pokazatelji likvidnosti				
Koeficijent tekuće likvidnosti	2,80	2,20	2,60	2,90
Koeficijent financijske stabilnosti	0,70	0,79	0,77	0,73
TELE 2 d.o.o.				
Pokazatelji likvidnosti				
Koeficijent tekuće likvidnosti	1,49	1,41	2,08	1,79
Koeficijent financijske stabilnosti	0,66	0,68	0,63	0,78
A1 HRVATSKA d.o.o.				
Pokazatelji likvidnosti				
Koeficijent tekuće likvidnosti	0,39	0,33	0,85	0,87
Koeficijent financijske stabilnosti	0,95	1,3	1,07	1,04
ISKON INTERNET d.d.				
Pokazatelji likvidnosti				
Koeficijent tekuće likvidnosti	0,90	0,75	0,60	0,28
Koeficijent financijske stabilnosti	1,04	1,13	1,20	1,36

Izvor: izrada autora

Kod koeficijenta tekuće likvidnosti možemo vidjeti da poduzeće HT d.d. najbolje pokriva svoje kratkoročne obveze sa kratkoročnom imovinom, a iza njih prate ih na drugom mjestu po uspješnosti pokazatelja poduzeće Tele2, koje je koeficijent tekuće likvidnosti iznad 1 što znači da također uspješno pokrivaju svoje kratkoročne obveze sa kratkoročnom imovinom. Što se tiče druge dvije firme obje imaju pokazatelj ispod 1 te ne predstavlja dobar pokazatelj.

Financijska stabilnost tvrtke jedan je od bitnih pokazatelja poduzeća stoga za ovaj pokazatelj je najbolji da je manji od 1 jer što je pokazatelj manji, manja je i likvidnost poduzeća a veća je financijska stabilnost. Možemo vidjeti da kroz sve četiri godine Iskon Hrvatska ima taj pokazatelj veći od 1 što je loše, a iza njih slijedi A1 Hrvatska koja je 2016. godine imala dobar

pokazatelj ali je kroz iduće tri godine počeo rasti. Na pravom mjestu je ovaj put Tele2 , iako varira kroz ove 4 godine i dalje je bolji pokazatelj kod njih nego kod poduzeća HT d.d..

Tablica 24: Pokazatelji zaduženosti

HT d.d.				
	2016.	2017.	2018.	2019.
Pokazatelj zaduženosti				
Koeficijent zaduženosti	0,13	0,14	0,13	0,15
Koeficijent financiranja	0,15	0,17	0,15	0,18
Stupanj pokrića 1	1,38	1,26	1,31	1,28
TELE2 d.o.o.				
Pokazatelji zaduženosti				
Koeficijent zaduženosti	0,96	1,01	0,74	0,72
Koeficijent financiranja	23,90	-11,46	2,88	2,59
Stupanj pokrića 1	0,10	-0,01	0,55	0,45
A1 HRVATSKA d.o.o.				
Pokazatelji zaduženosti				
Koeficijent zaduženosti	0,79	0,80	0,76	0,79
Koeficijent financiranja	3,85	4,05	3,20	3,68
Stupanj pokrića 1	0,29	0,26	0,33	0,28
ISKON INTERNET d.d.				
Pokazatelji zaduženosti				
Koeficijent zaduženosti	0,32	0,36	0,37	0,67
Koeficijent financiranja	0,46	0,56	0,59	2,06
Stupanj pokrića 1	0,94	0,86	0,83	0,40

Izvor: izrada autora

Koeficijent zaduženosti opet je najbolji kod poduzeća HT d.d. jer je najmanji, što znači da se manje imovine financiralo iz tuđih izvora. Kod poduzeća Tele2 možemo vidjeti da je od 2016. do 2017. godine pokazatelj bio veći ali kroz iduća dva razdoblja taj se pokazatelj umanjio, ali oni su na zadnjem mjestu sa ovim pokazateljem. Zanimljivo je da iako Iskon Internet posluje sa gubitkom ovaj pokazatelj ga je stavio na drugo mjesto između četiri odabran poduzeća te tako u 2016. godini se samo 0,32 imovine financiralo iz tuđih izvora.

Koeficijent financiranja je bolji što manji jer tako je zaduženost poduzeća i sposobnost vraćanja dugovanja povoljna. Kod ovog pokazatelja je zanimljiva tvrtka Tele2 kojoj je u 2016. godini taj pokazatelj 23,90 što znači da im je dug veći od glavnice. Već iduću godinu taj koeficijent je negativan što ni ne čudi s obzirom da su bili na kraju razdoblja u gubitku. Visok pokazatelj ima i poduzeće A1 Hrvatska dok je kod poduzeća Iskon Hrvatska taj pokazatelj uspješan u razdoblju od 2016. do 2019. godine.

Stupanj pokrića 1 kod sve četiri tvrtke nije najbolji jer pokazatelj bi trebao biti približno 1, ali iznenađujuće je što tvrtka Iskon Internet ima najbolji pokazatelj kroz sve četiri godine, dok kod

Tele2 koji je dominirao u prethodna četiri pokazatelja ovaj put na zadnjem mjestu što i ne iznenađuje s obzirom da je u 2017. godini ovaj pokazatelj bio negativan.

Tablica 25: Pokazatelji aktivnosti

HT d.d.				
Pokazatelj aktivnosti	2016	2017	2018	2019
Koeficijent obrta ukupne imovine	0,45	0,43	0,42	0,40
Tele 2				
Pokazatelj aktivnosti				
Koeficijent obrta ukupne imovine	1,20	1,23	1,13	0,88
A1 HRVATSKA d.o.o.				
Pokazatelj aktivnosti				
Koeficijent obrta ukupne imovine	0,77	0,70	0,71	0,68
ISKON HRVATSKA d.d.				
Pokazatelj aktivnosti				
Koeficijent obrta ukupne imovine	1,28	1,25	1,25	0,85

Izvor: Izrada autora

Pokazatelj uspješnosti koliko uspješno poduzeće obrne svoju imovinu u roku od jedne godine. Za ovaj pokazatelj koeficijent obrta ukupne imovine bolje je da je što veći jer tako poduzeće više puta obrne svoju ukupnu imovinu a zalihe se kratko zadržavaju na skladištu. Iskon Hrvatska je definitivno prvo između ove četiri firme iako je poslovao sa lošijim rezultatom. No, iznenađuje da tvrtka HT je na zadnjem mjestu sa ovim pokazateljem koji je u sve četiri godine skoro ne promjenjiv.

Tablica 26: Pokazatelji ekonomičnosti

HT d.d.				
Pokazatelj ekonomičnosti				
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,23	1,20	1,24	1,17
Tele 2				
Pokazatelj ekonomičnosti				
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	0,99	0,96	1,27	1,12
A1 HRVATSKA d.o.o.				
Pokazatelj ekonomičnosti				
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,02	1,02	1,06	1,09
ISKON HRVATSKA d.d.				
Pokazatelj ekonomičnosti				

Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,03	0,96	0,98	0,91
---------------------------------	------	------	------	------

Izvor: Izrada autora

Najbolji pokazatelj između omjera prihoda i rashoda je pokazatelj ekonomičnosti. Za njega vrijedi da bi trebao biti veći od 1, što iz Tablice 26. možemo i vidjeti da sva četiri poduzeća imaju taj pokazatelj uspješan. Tako su poduzeću Iskon Internet u 2019. godini ukupni prihodi veći za 0,91% od ukupnih rashoda, dok kod Tele2 taj je pokazatelj 1,12%.

Tablica 27: Pokazatelji profitabilnosti

HT d.d.				
Pokazatelj profitabilnosti				
Neto marža profita	16%	15%	17%	13%
Tele 2				
Pokazatelj profitabilnosti				
Neto marža profita	-1%	-4%	21%	9%
A1 HRVATSKA d.o.o.				
Pokazatelj profitabilnosti				
Neto marža profita	2%	2%	4%	7%
ISKON HRVATSKA d.d.				
Pokazatelj profitabilnosti				
Neto marža profita	0,05	-0,02	0,00	-0,08

Izvor: izrada autora

Neto marža profita prikazuje koliko poduzeće zarađuje u odnosu na ostvareni promet. Na prvom mjestu je poduzeće HT koji u 2019. godini ima ostvaren najmanji promet u odnosu na prethodne tri godine. Kod Tele2 ovaj pokazatelj je u 2016. i 2017. godini negativan dok u 2017. godini bilježe zaradu od 21% što je neočekivani porast, A1 Hrvatska polako povećava svoju zaradu, dok Iskon Internet u 2017. godini nije ostvario nikakvu zaradu a u 2019. godini taj pokazatelj je negativan.

5.ZAKLJUČAK

Razvoj telekomunikacijske tehnologije značajno utječe na odvijanje poslovanja, ali i svakodnevnih aktivnosti pojedinaca. U zemljama u kojima se koristi telekomunikacijska tehnologija je gospodarski i društveno naprednija u odnosu na zemlje u kojima je telekomunikacija slabije zastupljena stoga može se reći da telekomunikacije predstavljaju glavni pokretač gospodarskog i društvenog razvoja u svim zemljama a pogotovo u Republici Hrvatskoj.

Liberalizacijom tržišta omogućio se ulazak novih operatora na nekadašnje monopolizirano tržište pokretnih telekomunikacija.

Iz ovog rada se može zaključiti da poduzeće HT d.d. je jedno od najuspješnijih poduzeća na Hrvatskom tržištu te se nalazi na prvom mjestu po broju korisnika. Iako tvrtka Tele2 ima bolju bonitetnu ocjenu od tvrtke HT d.d., tvrtka HT d.d. ima bolje pokazatelje na tržištu .

Što se tiče tvrtke Iskon Internet d.d. koja je u vlasništvu tvrtke HT d.d. oni nemaju tako uspješne pokazatelje kao matica tvrtke razlozi toga su brojni ali jedan siguran razlog je i taj da je konkurencije na tržištu mnogo.

Poduzeće HT d.d. posluje profitabilno i ulaže u svoj rast te se stoga može reći da nosi epitet jednog od najsnažnijeg gospodarskog subjekta u državi i kao takav je bio i ostao jedan od ključnih pokretača razvoja Hrvatskog gospodarstva.

U periodu od 2015. - 2019. godine, vidljivo je po pokazateljima iz tablice da HT d.d. posluje s vrhunskim rezultatima, što se može očekivati i u budućem periodu. Tvrtka A1 Hrvatska također dobro posluje ali polako rastu što ne možemo očekivati neki skori veliki napredak u budućnosti. Što se tiče tvrtke Tele2 s obzirom da su 3 godine poslovali sa gubitkom te u 2019. godini ostvarili ogroman prihod očekuje se da će firma nastaviti isto tako uspješno rasti i možda zauzeti drugo mjesto na tržištu telekomunikacija.

Tvrtka Iskon Internet d.d. ima najlošije poslovanje od četiri izabrana poduzeća te od 2017. godine do 2019. godine su na gubitku. Nadaju se boljem poslovanju u budućnosti i mijenjanju strategije kako bi postigli barem u pola dobre rezultate kao njihova matica tvrtke HT d.d.. 2019. godina bila je dinamična godina za Hrvatski telekomunikacijski sektor koji je na kraju značajno zaostao za performansom europskog tržišta. Promet lokalnog tržišta dionica poboljšao se za 38% u odnosu na 2018. godinu.

Zaključka bi bio da poduzeće HT d.d. na temelju svih pokazatelja ima najuspješnije poslovanje, a poduzeće Iskon Internet d.d. najlošije posluje, dok Tele 2 d.o.o. i A1 Internet d.o.o. variraju iz godine u godinu.

LITERATURA

1. Anić, I.D. (2019): Sektorske analize, Ekonomski institut, Zagreb
2. Belak, V. (1995): Menadžersko računovodstvo, RRIF, Zagreb
3. FINA- javna objava, <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/>
4. Grubišić, D. (2004): Poslovna ekonomija, Ekonomski fakultet Split, Split
5. http://www.osfi.hr/Uploads/1/2/136/137/Hrvatski_standardi_financijskog_izvjestavanja.pdf
6. http://www.osfi.hr/Uploads/1/2/73/20/335/Zakon_o_racunovodstvu_Narodne_novine_78_15_i_120_16.pdf
7. <http://www.poslovnahrvatska.hr>
8. <https://eur-lex.europa.eu>
9. <https://hr.wikipedia.hr>
10. <https://narodne-novine.hr>
11. <https://novac.jutarnji.hr/incoming/iza-domacih-telekomunikacijskih-tvrtki-uspjesna-godina-najvise-im-rasli-dobit-i-izvoz/8927753/>
12. <https://repozitorij.efst.unist.hr>
13. <https://sites.google.com/site/elektroobrazovanje/maturalni-radovi-2/primjena-telekomunikacije-danas-i-u-buducnosti>
14. <https://sudreg.pravosudje.hr>
15. <https://www.hgk.hr>
16. <https://www.hrvatskitelekom.hr>
17. <https://www.poslovni.hr>
18. <https://www.poslovni.hr/trzista/bilanca-je-najvazniji-dokument-tvrtke-149649>
19. <https://www.scribd.com>
20. <https://www.teb.hr>
21. Narodne novine (2015): Zakon o računovodstvu, pročišćeni tekst, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 78/15,134/15.
22. Šodan, S. (2018): Financijska analiza poslovanja, Nastavni materijali, Ekonomski fakultet u Splitu.
23. Žager, K. et al (2017): Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi; treće izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb.

POPIS TABLICA

Tablica 1: Usporedba anglosaksonskog i kontinentalno-europskog institucionalnog okvira

Tablica 2: Razvrstavanje poduzetnika prema Zakonu o računovodstvu

Tablica 3: Dokumenti za javnu objavu izvješća prema ZOR-u

Tablica 4: Nastanak prihoda i rashoda

Tablica 5: Pokazatelji likvidnosti

Tablica 6: Pokazatelj zaduženosti

Tablica 7: Pokazatelj aktivnosti

Tablica 8: Pokazatelj ekonomičnosti

Tablica 9: Pokazatelj profitabilnosti

Tablica 10: Pokazatelj investiranja

Tablica 11: Skraćeni račun dobiti i gubitka na poduzeću HT d.d.

Tablica 12: Skraćena bilanca na poduzeću HT d.d.

Tablica 13: Financijski pokazatelji na poduzeću HT d.d.

Tablica 14 : Skraćeni račun dobiti i gubitka na poduzeću Tele2 d.o.o.

Tablica 15: Skraćena bilanca na poduzeću Tele2 d.o.o.

Tablica 16: Financijski pokazatelji na poduzeću Tele2 d.o.o.

Tablica 17: Skraćeni račun dobiti i gubitka na poduzeću A1 Hrvatska d.o.o.

Tablica 18: Skraćena bilanca na poduzeću A1 Hrvatska d.o.o.

Tablica 19: Financijski pokazatelji na poduzeću A1 Hrvatska d.o.o.

Tablica 20: Skraćeni račun dobiti i gubitka na poduzeću Iskon Internet d.d.

Tablica 21: Skraćena bilanca na poduzeću Iskon Internet d.d.

Tablica 22: Financijski pokazatelji na poduzeću Iskon Internet d.d.

Tablica 23: Pokazatelji likvidnosti

Tablica 24: Pokazatelji zaduženosti

Tablica 25: Pokazatelji aktivnosti

Tablica 26: Pokazatelji ekonomičnosti

Tablica 27: Pokazatelji profitabilnosti

POPIS SLIKA

Slika 1: Korisnici financijskih izvještaja

Slika 2: Struktura bilance

Slika 3: Utvrđivanje raspodjeli dobiti

Slika 4: Struktura izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti

Slika 5: Struktura kapitala

Slika 6: Udio u djelatnosti

Slika 7: Rezultati prihoda, bruto dobiti i zaposlenih od 2015. do 2019. godine

Slika 8: Graf tvrtke Tele2 d.o.o.

Slika 9: Bruto dobit poduzeća od 2014. do 2018. godine

Slika 10: A1 Hrvatska d.o.o.

Slika 11: A1 Hrvatska d.o.o.

Slika 12: Iskon Internet d.d.

SAŽETAK

Primjena telekomunikacijske tehnologije i primjena u svim aspektima gospodarstva je temelj za uspješno uspostavljanje konkurentnosti i osiguravanje daljnjeg ekonomskog i socijalnog napretka zemlje. U sklopu poslovne analize provodi se analiza financijskih izvještaja pomoću koje se podaci iz financijskih izvještaja pretvaraju u informacije pogodne za upravljanje, planiranje i odlučivanje. Temeljni financijski izvještaji su: Bilanca, Račun dobiti i gubitka, Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, Izvještaj o promjenama kapitala, Izvještaj o novčanim tokovima

i Bilješke uz financijske izvještaje, a tehnike kojima se provodi njihova analiza je pomoću financijskih omjera.

Financijskim omjerima prati se kretanje profitabilnosti i aktivnosti poslovanja, te likvidnosti i zaduženosti poduzeća.

Na temelju dobivenih rezultata i informacija, menadžment poduzeća može donositi kvalitetnije odluke koje trebaju doprinijeti povećanju uspješnosti i sigurnosti poslovanja.

Pad poslovnih aktivnosti praćen je i umjerenim smanjenjem vrijednosti imovine, najviše zbog manjeg pritjecanja novca. Unatoč tome, Hrvatski Telekom i dalje ima visok udio likvidnih sredstava u strukturi imovine, koji uz vrijednu dugotrajnu imovinu, izdašan vlastiti kapital i nisku zaduženost demonstriraju dobru financijsku snagu društva i stabilan financijski položaj.

Ključne riječi: financijski izvještaji, telekomunikacijske tehnologije, financijski pokazatelji

SUMMARY

The application of telecommunication technology and application in all aspects of the economy is the basis for the successful establishment of competitiveness and ensuring further economic and social progress of the country. As part of the business analysis, an analysis of the financial statements is performed, by means of which the data from the financial statements are converted into information suitable for management, planning and decision-making. The basic financial statements are: Balance Sheet, Profit and Loss Account, Statement of Other Comprehensive Income, Statement of Changes in Equity, Statement of Cash Flows and Notes to the financial statements, and the techniques used to analyze them are using financial ratios.

Financial ratios monitor the movement of profitability and business activities, as well as liquidity and indebtedness of companies.

Based on the obtained results and information, the company's management can make better decisions that should contribute to increasing business performance and security.

The decline in business activities was accompanied by a moderate decline in the value of assets, mostly due to lower cash inflows. Despite this, Hrvatski Telekom still has a high share of liquid assets in the asset structure, which, along with valuable fixed assets, generous equity and low indebtedness, demonstrate the company's good financial strength and stable financial position.

Keywords: financial statements, telecommunication technologies, financial indicators